

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Diplomová práce

Tajemný svět Wilkie Collinse

The Mystery World of Wilkie Collins

Vypracovala: Romana Ouředníková
Vedoucí práce: PhDr. Kamila Vránková Ph.D.

České Budějovice 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem *Tajemný svět Wilkie Collinse* vypracovala samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. 7. 2013

Romana Ouředníková

Touto cestou bych ráda poděkovala především paní doktorce Kamile Vránkové za cenné rady a za trpělivé a vlídné vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat celé své rodině a přátelům, kteří mě při psaní této práce podporovali. Rovněž velmi děkuji Adéle Lávičkové za pomoc při jazykové korektuře této práce.

Anotace

Náplní této diplomové práce je přiblížení osobnosti a díla anglického viktoriánského prozaika Wilkie Collinse. Práce obsahuje stručný životopis autora a základní informace o jeho díle, hlavní částí je pak literární analýza a interpretace čtyř jeho nejznámějších románů. Tato diplomová práce zkoumá v první řadě způsob, jakým Collins vytváří atmosféru napětí a tajemství, důraz je přitom kladen především na vliv anglického gotického románu na autorovu tvorbu. Pozornost je zaměřena nejen na to, do jaké míry a v jakém ohledu se Collins gotickou literaturou inspiroje, ale i na to, jak tradiční schémata gotické literatury rozvíjí a překračuje. Práce se rovněž okrajově zabývá detektivním románem a přínosem Wilkie Collinse pro tento žánr.

Abstract

This diploma thesis is focused on the personality and work of English Victorian prose writer Wilkie Collins. It contains a brief biography of the author and basic information about his work and its main part is the analysis of his four best known novels. The diploma thesis deals first of all with the means which help Collins create the atmosphere of suspense and mystery, emphasis is placed especially on the influence of the English Gothic novel on Collins' work. The diploma thesis focuses not only on to what extent he is inspired by Gothic literature, but also on how he develops and exceeds the traditional Gothic schemes. The diploma thesis also deals with the detective novel and Collins' contribution to this genre.

Obsah

1. Úvod	1
2. Osobnost a dílo Wilkie Collinse.....	2
2. 1. Život Wilkie Collinse.....	3
2. 2. Dílo Wilkie Collinse	5
3. Anglický gotický román	7
3. 1. Původ a význam slova “gotický”	7
3. 2. Tradiční témata a schémata gotických románů	8
3. 3. První gotické romány	9
3. 4. Další vývoj gotického románu	11
4. Láska v Collinsových románech.....	12
4. 1. Láska milenecká	12
4. 1. 1. The Woman in White	12
4. 1. 2. The Moonstone.....	14
4. 1. 3. Armadale	15
4. 1. 4. No Name	17
4. 2. Láska sesterská.....	20
4. 2. 1. The Woman in White	20
4. 2. 2. No Name	20
4. 3. Láska přátelská.....	21
4. 3. 1. Armadale	21
5. V hlavní roli zločin	22
5. 1. The Woman in White	22
5. 2. The Moonstone.....	24
5. 3. Armadale	26
5. 4. No Name.....	28
6. Hrdinové a hrdinky Collinsových románů.....	30
6. 1. Tyran či tyranka	30
6. 2. Mladá hrdinka	32
6. 3. Mladý hrdina	36
7. Rodinné poměry a jejich vliv na utváření identity hrdinů	41
7. 1. The Woman in White	41
7. 2. The Moonstone.....	43
7. 3. Armadale	43
7. 4. No Name.....	45
8. Nadpřirozeno	46
8. 1. The Woman in White	46
8. 2. The Moonstone.....	47
8. 3. Armadale	48
8. 4. No Name.....	49
9. Gotické prostory.....	51
10. Napětí a tajemství v díle Wilkie Collinse	53
11. Epistolární forma a její funkce.....	55
12. Závěr.....	57
13. Summary.....	60
14. Seznam použité literatury.....	62

1. Úvod

Wilkie Collins je pro českou literární veřejnost autorem takřka neznámým. Na rozdíl od svých slavnějších současníků (jako příklad můžeme uvést Charlese Dickense, W. M. Thackerayho či sestry Brontëovy), kterým se podařilo proniknout jak do našich čítanek, tak do našeho literárního povědomí, zůstal Wilkie Collins českými čtenáři bohužel poněkud opomenut. Nutno podotknout, že se tak stalo k naší vlastní škodě. Jeho napínavé a psychologicky hluboce propracované romány by si jistě oblíbilo mnoho milovníků kvalitní literatury. Přestože jsou to romány dosti rozsáhlé, není problém přečíst je, takřkajíc, jedním dechem.

Collinse můžeme bezpochyby označit za významného autora, přesto není toto téma příliš zpracované ani v české odborné literatuře. A to je důvod, proč jsem se rozhodla zabývat se ve své diplomové práci právě tímto autorem. Jedním z cílů práce bude přiblížit Wilkie Collinse českým čtenářům a poukázat na jeho přínos v různých oblastech literatury. Hned v úvodu si proto stručně představíme osobnost a dílo Wilkie Collinse. Pozastavíme se nad jeho životem a zaměříme se především na ty události, které se nějakým způsobem promítly do jeho tvorby a ovlivnily jeho spisovatelskou dráhu.

Dalším cílem práce bude zamyslet se nad způsobem, jakým Collins ve svém díle vytváří atmosféru napětí a tajemství. V tomto směru navázal Collins na dlouholetou tradici gotické literatury a právě vliv gotické literatury na jeho tvorbu bude tato práce zkoumat. Proto bude nezbytné objasnit si nejdříve základní pojmy a témata gotické literatury. V této souvislosti se budeme zabývat také prvními anglickými gotickými romány a jejich autory. Collins však nezůstal pouze u tohoto žánru, nýbrž jeho hranice překročil směrem k již zmíněnému psychologickému a také detektivnímu románu. Těmi se bude ale práce zabývat pouze okrajově.

Těžištěm této práce pak bude literární rozbor a interpretace čtyř nejznámějších románů Wilkie Collinse – *The Woman in White*, *No Name*, *Armadale* a *The Moonstone*. Tento rozbor bude proveden právě na pozadí gotické literatury. Zaměříme se na to, které prvky gotické literatury Collins ve svém díle využívá a případně jakým způsobem je dále rozvíjí a překračuje.

2. Osobnost a dílo Wilkie Collinse

Wilkie Collins, anglický prozaik viktoriánské doby, ve svém díle působivě kombinuje prvky anglického gotického románu (Walpole, Reeve, Radcliffe), klasického detektivního románu (Poe) a psychologického románu (Richardson).

*„Collins could still be said to stand as one of the most obviously readable authors of the nineteenth century: his narrative flows with perfect fluency and ease through the pages of the three great novel, *The Woman in White* (1860), *Armadale* (1866) and *The Moonstone* (1868), in which his combination of melodramatic technique and superb manipulation of suspense earned him the title of ‘Mrs Radcliffe brought down to date’.”¹*

Za svého života byl Collins velmi oblíbeným a čteným autorem, po jeho smrti však zájem o jeho dílo poněkud upadl a Collins zůstal na nějaký čas skryt ve stínu svého blízkého přítele a spolupracovníka, Charlese Dickense. Později však jeho popularita opět vzrostla a některé z jeho románů se dočkaly dokonce několika filmových zpracování.

Collins, který byl mimo jiné jedním z nejlépe placených autorů své doby, po sobě zanechal poměrně rozsáhlé dílo, které čítá zhruba 25 románů, více než 50 povídek, 15 divadelních her a okolo 100 děl faktografického rázu. Patří mezi autory románů s napětím (angl. sensation novel)² a je jedním z hlavních představitelů tohoto žánru. Collinse můžeme označit i za představitele detektivního žánru, jeho román *The Moonstone* bývá považován za první klasický anglický detektivní román. K jeho nejlepším dílům se řadí romány *The Woman in White*, *No Name*, *Armadale* a již zmíněný *The Moonstone*, se kterými se podrobněji seznámíme v následujících kapitolách této práce.

¹ PUNTER, D. *The Literature of Terror*. London: Longman Group Limited, 1980, s. 225.

² Romány s napětím vycházejí hlavně z gotické literatury a její témata zasazují do důvěrně známého domácího prostředí. Tyto romány jsou tajemné, vzrušující a často hrůzoplňné a zabývají se nevšedními, někdy až šokujícími tématy, která jsou často spojená s nějakým zločinem. Jejich cílem je ohromovat a neustále udržovat v napětí, rovněž jsou pro ně typické nečekané zvraty a rozuzlení. Tento žánr byl v Anglii populární hlavně v 60. a 70. letech 19. století.

2. 1. Život Wilkie Collinse

Collinsův osobní život se ve velké míře odráží i v jeho literárním díle, proto se nyní zastavíme u událostí, které nejvíce ovlivnily jeho život i spisovatelskou dráhu.

William Wilkie Collins se narodil 8. ledna roku 1824 v Londýně jako starší syn známého krajináře Williama Collinse a jeho ženy Harriet Geddesové. Vychováván byl velmi přísně a jeho dětství bylo ovlivněno tím, že jeho rodiče byli silně nábožensky založeni a k náboženství se snažili přivést i své dva syny. V případě staršího Wilkieho bylo však jejich snažení marné, ten si k náboženství vypěstoval naopak spíše určitou averzi. V roce 1835 začíná Wilkie navštěvovat školu, ve svých dvanácti letech však školní docházku na dva roky přeruší a poprvé opouští Anglii, aby se spolu se svými rodiči a bratrem Charlesem vydal na dvouletou cestu po Itálii a Francii. Ta pro něho byla cenným zdrojem zkušeností a možná to byla právě tato cesta, která v něm probudila lásku k cestování, jež ho provázela celým jeho životem.

V roce 1841 začíná Collins pracovat u společnosti Antrobus & Co., která obchoduje s čajem. Po pětiletém působení ze společnosti odchází a pouští se do studia práv, které o pět let později úspěšně dokončí složením advokátské zkoušky. Toto povolání však Collins nikdy nevykonával a místo toho zasvětil svůj život literatuře. Znalosti z oblasti práva později uplatnil alespoň při psaní svých románů.

Svůj talent pro psaní začíná Collins rozvíjet již během školní docházky. V srpnu roku 1843 vychází v *Illuminated Magazine* jeho první literární dílo 'The Last Stage Coachman'. V roce 1847 umírá jeho otec a o rok později vydává Collins svou první knihu *Memoirs of the Life of William Collins, Esq., RA*, která pojednává o životě jeho otce. Nebyla to první kniha, kterou Collins napsal, byla to ale první kniha, která byla přijata vydavateli.

V roce 1851 se Collins poprvé setkává s Charlesem Dickensem. Toto setkání je důležitým mezníkem v jeho životě a stojí na počátku celoživotního přátelství, které ukončí až Dickensova smrt. Collins přispívá do Dickensova časopisu *Household Words* a jeho romány vycházejí na pokračování v Dickensově dalším vydavatelském počínu *All the Year Round*. Tyto dvě význačné osobnosti viktoriánské literární scény spolu nejen spolupracují, ale

i hrají divadlo a cestují po Evropě. Dokonce i jejich rodiny se spojí, když si Collinsův mladší bratr Charles vezme za ženu Dickensovu dceru Kate. O deset let starší a zkušenější Dickens je pro Collinse nejen spolupracovníkem, ale hlavně přítelem a rádcem, není tedy divu, že ho Dickensova smrt v roce 1870 velmi zasáhne.

Komplikovaný a na danou dobu poněkud nekonvenční byl Collinsův milostný život. V jeho životě sehrály osudovou roli dvě ženy, ani jednu z nich však nikdy nepojal za svou právoplatnou manželku a žil s nimi pouze jako se svými milenkami. Tehdejší viktoriánskou společnost pobuřoval tím, že po nějaký čas dokonce udržoval poměr s oběma ženami současně a žil s nimi ve dvou oddělených domácnostech. V roce 1859 začíná soužití s jeho životní partnerkou, ovdovělou Carolinou Gravesovou, která pro něho byla mimo jiné také inspirací pro vytvoření postavy ženy v bílém v jeho stejnojmenném románu. V roce 1868 navazuje Collins poměr s o dvacet let mladší Marthou Ruddovou, Carolina si bere Josepha Charlese Clowa. Ve stejném roce umírá Collinsova matka. Následujícího roku se Collinsovi a Marthe narodí první dcera Marian. Roku 1871 následuje druhá dcera Harriet, téhož roku se Collins opět začíná stýkat s Carolinou, žijí spolu až do konce jeho života. V roce 1874 se Collinsovi a Marthe narodí syn William. Collins a Martha na veřejnosti vystupovali jako pan a paní Dawsonovi a pojmenovali tak i své tři nemanželské děti. Falešná identita a dvojitý život Collinse fascinovaly a ve svých románech se jimi často zabýval, stejně jako osudem nelegitimních potomků.

Velkou část svého života trpěl Collins revmatickou dnou. Na svou nemoc vyzkoušel velké množství léků a různých terapií, to vše ale bezúspěšně. Protože ho sužovaly velké bolesti, které ho omezovaly dokonce i při psaní, předepsal mu jeho lékař Laudanum, aby mu od bolestí ulevil. Collins se na Laudanu stal závislým a jeho spotřeba se neustále zvyšovala. Kvůli svému zdraví také často navštěvoval lázně. Obojí se promítlo i do jeho tvorby (v románu *The Moonstone* užívá Ezra Jennings opium, aby si ulevil od bolestí, Lydia Gwiltová, hlavní záporná hrdinka románu *Armadale*, je taktéž závislá na opiu a děj tohoto románu začíná v lázních).

I přes veškerou snahu o zlepšení svého chatrného zdraví se Collinsův zdravotní stav neustále zhoršuje. 30. června roku 1889 prodělává mozkovou příhodu a 23. září téhož roku Wilkie Collins umírá.

2. 2. Dílo Wilkie Collinse

„Collins se nepochybně učil u Williama Godwina, autorů gotických románů i u E.A. Poea, ale rozvinul jejich podněty osobitým způsobem. Šlo mu především o osvětlení tajemných činů i zločinů a o vypátrání zločinců logickými metodami.“³ Jeho příběhy jsou velmi poutavé a napínavé, důležitou roli v nich hraje tajemství a kromě milostného příběhu v jejich centru často stojí složité kriminální zápletky. Na rozdíl od gotických románů, jejichž postavy byly ploché a černobílé, se Collinsovo dílo vyznačuje postavami, které jsou psychologicky hluboce propracované.

Inspiraci pro své příběhy nacházel Collins jak ve svém osobním životě, tak ve svém okolí a aktuálních událostech tehdejší doby. Literárně nejproduktivnější a nejúspěšnější byla pro tohoto spisovatele 60. léta, kdy byly vydány jeho nejslavnější romány *The Woman in White* (1860), *No Name* (1862), *Armadale* (1866) a *The Moonstone* (1868).

„*The sensational novel of the Victorian era, which relied primarily on an appeal to fear, and whose narrative texture of villainy, violence, and crime included the delineation of much that was abnormal, terrible, and hideous, is a direct lineal descendant of the Gothic novel.*“⁴ Collins je autorem těchto tehdy tolik populárních a oblíbených románů s napětím a je považován za jednoho z hlavních představitelů tohoto žánru. Asi nejznámějším Collinsovým románem s napětím je již zmíněný román *The Woman in White*. Ten byl poprvé vydán na pokračování v Dickensově časopisu *All the Year Round* a pro Collinse znamenal obrovský úspěch. Podnětem k napsání tohoto díla bylo pravděpodobně Collinsovo setkání s jeho budoucí životní partnerkou Carolinou Gravesovou, které velmi připomíná setkání jedné z postav románu *The Woman in White* Waltera Hartrighta se ženou v bílém. Do kategorie románů s napětím se řadí i *No Name*, *Armadale* a *The Moonstone*.

³ STŘÍBRNÝ, Z. *Dějiny anglické literatury*. Praha: Academia, 1987, s. 472.

⁴ VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966. s. 208.

„*The best and most ingenious detective story and the most exciting thriller were both written by Wilkie Collins in the middle of the last century, long before the forms had established themselves.*’ *The Moonstone anticipated Agatha Christie’s most sensational works.*“⁵ Můžeme říci, že se svým románem *The Moonstone* stojí Collins u zrodu detektivního žánru. V tomto románu, který bývá označován za první klasický detektivní příběh, stanovil Collins základní pravidla tohoto žánru. Právě na poli detektivního románu vycházel Collins ze svých znalostí z oblasti práva. Kromě díla E. A. Poea čerpal Collins inspiraci například i u svého přítele Charlese Dickense. Podle Zdeňka Stříbrného je to právě Dickensův inspektor Bucket z románu *Bleak House*, z něhož Collins ve svém díle vychází a který je prvním uměleckým portrétem anglického detektiva.

Na Collinsův detektivní román později navázali například Sir Arthur Conan Doyle, Gilbert Keith Chesterton či Agatha Christieová, kteří výrazně přispěli k rozvinutí tradic tohoto žánru. V Doylově *The Sign of Four* můžeme pozorovat vliv Collinsova románu *The Moonstone*. Na Doylovy příběhy o Sherlocku Holmesovi navázal Chesterton se svým otcem Brownem a Agatha Christieová pak přispěla k dotvoření pravidel tohoto žánru.

Přestože v Collinsově díle byly na prvním místě tajemství, napětí a zločin a sociální kritika nebyla jeho primárním cílem, některá z jeho děl se věnují i této problematice. Tato díla se zabývají například postavením ženy v tehdejší společnosti či postavením nelegitimních potomků. Mezi romány zabývající se sociální tematikou patří například román *Man and Wife*.

⁵ VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966. s. 241.

3. Anglický gotický román

Gotický román je literární žánr, který vznikl v 18. století v Anglii. Gotické příběhy se ve své době těšily značné popularitě, a to i přes to, že byly často označovány za pokleslé a amorální. Pro tyto romány, které se obracejí do minulosti, je charakteristická atmosféra tajemství, napětí a děsu, typické je překračování morálních hranic, často zacházející do krajnosti, jež čtenáře šokuje a vyvolává v něm pocit odporu, a ničím neobvyklým není ani působení nadpřirozených sil, které ho přivádí do stavu bázně až čiré hrůzy.

„Through its presentation of supernatural, sensational and terrifying incidents, imagined or not, Gothic produced emotional effects on its readers rather than developing a rational or properly cultivated response. Exciting rather than informing, it chilled their blood, delighted their superstitious fancies and fed uncultivated appetites for marvellous and strange events, instead of instructing readers with moral lessons [...]”⁶

3. 1. Původ a význam slova “gotický”

Termín “gotický” (angl. “Gothic”) se vztahuje ke germánskému kmeni Gótů, zpočátku nesl spíše hanlivé zabarvení a teprve později se začal těšit větší vážnosti. Tento termín byl nejdříve spojován hlavně s architekturou, později se však přívlastek “gotický” začal používat i ve spojitosti s literaturou. Došlo také k posunu významu, “gotický” se již nerovná “primitivní” či “barbarský”, ale znamená “středověký” a později se stává synonymem pro přídavné jméno “nadopřirozený”. Anglický gotický román vznikl v druhé polovině 18. století jako protiklad antikou inspirovaného klasicismu, kterému dominoval pevný řád, přísná morálka a důraz na rozum. Gotická literatura chtěla naopak působit především na city a představivost čtenáře. Anglický gotický román byl také jedním z hnutí, která dala vzniknout romantismu, proto můžeme najít řadu prvků společných pro oba tyto směry. Vrcholného rozkvětu se gotická literatura dočkala v období mezi rokem 1764 a 1820.

⁶ BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996, s. 5.

3. 2. Tradiční témata a schémata gotických románů

Pro gotickou literaturu je charakteristická vášeň pro doby dávno minulé (především středověk) a také pro vše tajemné a neobvyklé. Mnohá gotická díla tak našla svou inspiraci v temných středověkých legendách. Gotický román však není románem historickým, důležitou roli zde tedy hraje časové zasazení, prostředí a postavy a nikoli korektnost historických údajů.

Typickým prostředím, ve kterém se odehrávají příběhy těchto temných románů, je středověký zámek. „*Zámek hrůzy je místem zločinu čekajícího na svou pomstu a tajemné viny čekající na své vykoupení [...]*“⁷ Rozkladu podléhající zámek, hrad či klášter se svými neobývanými křídly, skrytými komnatami, tajnými vchody, spleťnými podzemními chodbami a děsivě skřípajícími dveřmi dominují hlavně prvním gotickým románům, později se děj přesouvá spíše do starých domů. Uprostřed temné noci či za svitu bledého měsíce se zdá, jako by tyto budovy ožívaly svým vlastním životem, a nejsou tak o nic menším zdrojem hrůzy a děsu, než tyraní, kteří obývají jejich zdi. Když se hrdinům z těchto prostor, které se pro ně často stávají vězením či místem týrání a pronásledování, podaří uniknout, ocitají se v divoké přírodě, která sice ohromuje svou krásou, zároveň ale skýtá mnohá nebezpečí.

„*Uncertainties about the nature of power, law, society, family and sexuality dominate Gothic fiction.*“⁸ Despotičtí tyraní, kteří podléhají svým vášním a uzurpují si majetek i moc, které jim nenáleží, pronásledované a vězněné ženy, které jsou ztělesněním krásy a ctnosti a kvůli nedostatku slov k vyjádření svých emocí často pouze roní proudy slz či omdlévají, a stateční jinoši, kteří jsou pro záchranu cti či života utiskovaných panen ochotni bez váhání nasadit vlastní život a jejichž urozený původ zůstává mnohdy dlouho skryt, to jsou postavy, které se objevují téměř v každém gotickém románu. K typickým gotickým hrdinům patří také prostopášní mniši a jeptišky či nelítostiví bandité. Ani zjevení různých nadpřirozených bytostí není v gotických románech ničím výjimečným a nezvyklým. Černobíle vykreslené postavy lze poměrně snadno zařadit na stranu dobra či zla, jejich nitro ale zůstává čtenáři skryto, stejně jako vlivy, které působily na formování jejich charakteru.

⁷ HODROVÁ, D. *Román zasvěcení*. Jinočany: H&H, 1993. s. 76.

⁸ BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996, s. 5.

Ničemní a sobečtí tyrani hnání chtíčem jsou pro dosažení svého cíle schopni udělat téměř cokoliv, a proto bývá čtenář častým svědkem násilí, zločinů a hříchů či přinejmenším nedodržování morálních norem. Z gotických románů se tak stávají příběhy souboje nevinosti se zhýralostí, lásky s nenávisť a dobra se zlem, ve kterých ale po dlouhých útrapách nakonec vždy vítězí dobro. Často to bývá právě láska mladých hrdinů, která jim dodá potřebnou odvahu a sílu k poražení tyрана a osvobození krásné panny, jejíž srdce i ruku pak získají jako odměnu za svůj statečný čin.

Typickými atributy gotických románů jsou kromě tajemna také iracionalita a nadpřirozené úkazy, časté je například téma kletby sužující příslušníky jistého rodu nebo dědičného hříchu přecházejícího z generace na generaci. Ožívající předměty a přízraky marně hledající věčný klid a odpuštění hříchů či toužící po pomstě hrály důležitou roli hlavně v prvních gotických románech. Později využití nadpřirozených prvků slábne nebo dochází k jejich racionalizaci.

Výše uvedený popis je pouze stručným shrnutím základních motivů a vzorců gotické literatury, které se sice s postupem času dále formovaly a vyvíjely, za svou původní podobu však vděčí autorům prvních gotických románů. Proto se nyní krátce zastavíme právě u těchto autorů a jejich děl.

3. 3. První gotické romány

Za zakladatele gotického románu je považován nejmladší syn britského předsedy vlády Roberta Walpola, Horace Walpole. Horace Walpole, stejně jako jeho otec, působil v politice, neměl však velké politické ambice a svůj život zasvětil hlavně literatuře a psaní. V roce 1764 poprvé spatřil světlo světa Walpolův román *The Castle of Otranto* s podtitulem "A Gothic Story", který je považován za první gotický román vůbec. Walpole však, pravděpodobně ze strachu, jak bude toto dílo přijato, zpočátku vydával svou knihu za překlad starého italského rukopisu a k autorství se přihlásil až později. Walpole se velmi zajímal o vše, co souviselo s minulostí a hlavně středověkem, ve svém sídle Strawberry Hill oživil gotický styl a zde se mu také zdál sen o obří ruce v brnění, který se stal inspirací k napsání tohoto díla .

Pro Walpolovy romány, stejně jako pro autora samotného, je charakteristický zájem o středověk. Dějištěm jeho příběhů bývá gotický zámek,

který se stává svědkem hrůzných činů morálně zkažených aristokratů. Kromě zlotřilého tyрана jsou typickými hrdiny Walpolových románů půvabná mladá hrdinka, která bývá pronásledována a vězněna tímto samozvaným hradním pánem, a mladý zachránce, který onu dívku vysvobodí, získá její srdce a nakonec se ukáže být právoplatným dědicem neprávem připraveným o svůj majetek. Svou roli mají v románech Horace Walpola také různé přízraky a démoni, jejichž úkolem bývá připomínat či odhalit spáchané křivdy a zločiny, varovat hrdiny před nebezpečím, nebo jim naopak přinést jejich zkázu. Nadpřirozené a iracionální jevy jsou velmi výrazné prvky Walpolových románů.

„*There is hardly a feature of Gothic romance that was not employed by Walpole in The Castle of Otranto.*“⁹ Horace Walpole je autorem, jenž dal ve svém románu vzniknout určitému schématu gotických příběhů, které s menšími či většími úpravami později uplatňovali jeho hojní následovníci, a jenž se svým dílem nesmazatelně vepsal do historie literatury.

Mezi jeho pokračovatele patří také jedna z četných ženských představitelk gotické literatury, Clara Reevoová. Ta sice na Walpola navázala, také však upozornila na jeho přehnanost. „*In the use of the marvellous she attempted to improve upon Walpole by reducing it to a minimum and keeping her ghost “within the utmost verge of probability.”*“¹⁰ Podařilo se jí potlačit nadpřirozené jevy a do svého díla vnést prvky realismu. Poukázala na význam podvědomí, důležitý je též motiv snu. Clara Reevoová se proslavila především svým románem *The Champion of Virtue: A Gothic Story*, později známým pod názvem *The Old English Baron*, k jehož napsání ji inspiroval právě Walpolův román *The Castle of Otranto*.

Jednou z nejvýznamnějších a nejpoblárnějších autorek gotických románů je Ann Radcliffová. K jejím nejznámějším románům patří *A Sicilian Romance*, *The Mysteries of Udolpho* a *The Italian*. „*Mrs. Radcliffe’s great invention, the creation of an atmosphere of suspense, which in grater degree than the evocation of actual terror is the special characteristic of these romances.*“¹¹ Radcliffová ve svém díle ještě více omezila nadpřirozené prvky

⁹ VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966. s. 57.

¹⁰ VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966. s. 77.

¹¹ RAILO, E. *The Haunted Castle*. New York: Gordon Press, 1974. s. 70.

a pro všechny zdánlivě nadpřirozené úkazy a události nakonec vždy poskytla racionální vysvětlení.¹² Její romány obsahují závěrečné morální ponaučení.

Svou pozornost zaměřila hlavně na ženské hrdinky, jež jsou často osiřelé a většinou bývají pronásledovány bezcitnými tyrany. I když si ženy své pronásledovatele často demonizují, nejsou to žádní démoni, nýbrž pouze velmi schopní manipulátoři. Hrdinky autorčiných románů jsou velmi citlivé, dalo by se říci přecitlivělé, a až příliš se poddávají svým emocím.

Radcliffová do gotických románů vnesla také detailní a barvitý popis krajiny, který mnohdy podtrhuje pocity mladých hrdinek. „*She placed her buildings now in a sternly beautiful, wild landscape, now in a smiling, sweetly poetical idyll. At the same time, expanding what was only hinted at by the others, she made skilful use of atmospherical factors, storms, wind and thunder, and other such aids to poetical atmosphere as, for instance, moonlight.*“¹³

3. 4. Další vývoj gotického románu

V 19. a 20. století prošel gotický román dalšími změnami, mezi něž patří například psychologizace těchto románů. „*Psychological rather than supernatural forces became the prime movers in worlds where individuals could be sure neither of others nor of themselves.*“¹⁴ Objevují se i nové postavy (např. vědci, psychopati, zločinci, dvojníci, alter ega, upíři) a témata (např. vědecké výzkumy a objevy, duševní poruchy, dvojí identita). Děj se přesouvá do měst, jejichž spletité uličky a temná zákoutí se stávají dějištěm zločinů a pronásledování a zdrojem hrůzy.

Z dalších autorů, kteří navázali na gotický odkaz, můžeme zmínit například Mathewa G. Lewise (*The Monk*), Mary Shelleyovou (*Frankenstein*), Charlese R. Maturina (*Melmoth the Wanderer*), Roberta L. Stevensona (*The Strange Case of Dr Jekyll and Mr Hyde*) nebo Brama Stokera (*Dracula*), podrobněji se jimi ale v této práci zabývat nebudeme.

¹² Tato technika je označována jako “explained supernatural”.

¹³ RAILO, E. *The Haunted Castle*. New York: Gordon Press, 1974. s. 19.

¹⁴ BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996, s. 13.

4. Láska v Collinsových románech

Stejně jako v gotických románech, i v díle Wilkie Collinse je jedním ze stěžejních témat láska. Tato láska s sebou ale kromě šťastných chvíl strávených s milovanou osobou přináší zpravidla i velmi trpké okamžiky. Mladý hrdina a mladá hrdinka se do sebe často zamilují již při prvním setkání, záhy ale bývají rozděleni a než se dočkají šťastného shledání a posléze svatby, musí překonat řadu překážek. Motivem k sňatku však nebývá vždy pouze láska, častou pohnutkou bývá také vidina peněz získaných tímto svazkem. Pokud dojde k uzavření sňatku bez lásky, pouze ze zjištěných důvodů, nebývá toto manželství šťastné.

Vedle lásky milenecké hraje u Collinse důležitou roli také láska sourozenecká a přátelská, a to proto, že sourozenec či přítel je mnohdy jedinou blízkou osobou v životě našich hrdinů. Ti jsou totiž sirotky buď již na začátku příběhu, nebo se jimi v jeho průběhu stávají. O to silnější pouto pak vzniká mezi sourozenci či přáteli.

4. 1. Láska milenecká

4. 1. 1. *The Woman in White*

Výše popsaný model můžeme najít i v románu *The Woman in White*. Učitel kreslení Walter Hartright se do půvabné Laury zamiluje, dá se říci, na první pohled. I když on sám si této skutečnosti není vědom, jeho city nezůstanou neopětované. Laura je velmi citlivá a jemná dívka a svou lásku k Walterovi pečlivě střeží, nevinným projevům něžného citu se ale neubrání a její sestra brzy upozoruje, jak se věci mají. Přesto, že se Walter a Laura milují, jejich láska se nemůže dočkat naplnění, a to nejen kvůli jejich nerovnému postavení, ale především proto, že Laura se má zanedlouho stát ženou jiného muže. Tím je přítel jejího zesnulého otce, sir Percival Glyde. Když se Walter od Marian dozví pravdu, rozhodne se ihned opustit panství Limmeridge. Ani doma se mu ale nedaří přestat na Lauru myslet a trápí se, a proto odjíždí na expediční výpravu, která mu má pomoci na milovanou ženu zapomenout.

Laura nechce porušit slib, který dal baronetovi její otec, odhodlá se však alespoň říci svému nastávajícímu pravdu a rozhodnutí, zda zasnoubení zrušit, nebo pokračovat v plánování svatby, nechat na něm. Svěří se mu tedy, že ho nikdy nebude schopna milovat, neboť její srdce již navždy patří jinému muži, se kterým ale nemůže být. Kdyby sir Glyde nebyl v tíživé finanční situaci, hrdost by mu patrně nedovolila souhlasit za těchto okolností se sňatkem. Protože on sám ale Lauru nemiluje a na její lásce mu tedy také nezáleží a protože zoufale potřebuje její peníze, rozhodne se stanovit den svatby na nejbližší možné datum. Laura brzy zjistí, že si vzala za muže krutého a bezcitného tyrana a že jejich manželství, založené na zoufalství a lhostejnosti, nikdy nemůže být šťastné. Život po boku sira Glyda předčí ale i Lauřiny nejhorší představy, když si nemůže být jista ani svým životem.

Když se Walter vrátí z ciziny, donese se k němu zpráva o Lauřině smrti. Protože ji stále ještě miluje, tato zpráva ho velmi zasáhne. Záhy se ale na vlastní oči přesvědčí, že Laura je naživu, v očích okolí je však považována za šílenou Annu Catherickovou, které se teď, změněná prožitým utrpením, podobá ještě více než dříve. A protože pro celý okolní svět je Laura, lady Glydová, mrtvá a kromě Marian nemá nikoho, kdo by se jí zastal, rozhodne se Walter vydobýt pro Lauru zpět její místo ve světě. Když se Laura začne z prožitého neštěstí zotavovat, začnou se v ní i ve Walterovi probouzet staré city.

„Our hands began to tremble again when they met. We hardly ever looked long at one another out of Marian's presence. The talk often flagged between us when we were alone. When I touched her by accident I felt my heart beating fast, as it used to beat at Limmeridge House – I saw the lovely answering flush glowing again in her cheeks, as if we were back among the Cumberland Hills in our past characters of master and pupil once more.“¹⁵

Jedinou překážkou jejich lásky je nyní Lauřin manžel. Když sir Percival umírá, je i tato poslední překážka odstraněna a Laura s Walterem se konečně mohou vzít. Walterovi se podaří prokázat Lauřinu totožnost a navrátit jí jméno, které jí právem náleží. Zanedlouho poté se jim narodí syn, který se po smrti pana Fairlie stane dědicem panství Limmeridge.

¹⁵ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 540.

4. 1. 2. *The Moonstone*

O Rachel Verinderovou se ucházejí hned dva muži najednou. Jsou to její bratřenci Franklin Blake a Godfrey Ablewhite. Požádat ji o ruku se jako první odhodlá Godfrey, je ale omítnut. Zdá se, že Rachel svou přízeň věnuje Franklinovi, se kterým si velmi rozumí a se kterým tráví velkou část svého času. Po krádeži Rachelina narozeninového daru, vzácného kamene, se však její chování vůči Franklinovi radikálně změní. Zmatený Franklin si tuto změnu nedokáže vysvětlit a je z toho nešťastný, chce si proto s Rachel promluvit a celou situaci si vyjasnit. Veškeré pokusy o usmíření jsou ale marné, Rachel zůstává nepřístupná a nakonec odjíždí. Franklin, který se domnívá, že příčinou jejího odjezdu je on sám, se taktéž rozhodne opustit dům své tety a zlomené srdce si léčit cestováním.

Zatímco nic netušící Franklin putuje po světě, zklamaná Rachel, která na vlastní oči viděla milovaného muže, jak odnáší ztracený diamant, se zatím pokouší dostat Franklina ze své hlavy i ze svého srdce u příbuzných v Londýně. Godfrey Ablewhite neváhá využít příležitosti a získat Rachel pro sebe. Nedělá to ale z nějaké velké lásky, nýbrž kvůli penězům. Je totiž ve finanční tísní a potřebuje rychle sehnat poměrně velkou částku peněz a ve sňatku se svou sestřenicí vidí způsob, jak toho docílit. Rachel Godfreymu přiznává, že svou lásku věnovala muži, který jí není hoden. Godfrey využije její slabé chvílky a podaří se mu ji přesvědčit, že skutečnost, že ho nemiluje, neznamená, že spolu nemohou být šťastni. Rachel nakonec tedy se sňatkem souhlasí. Když potom ale pojme podezření, že si ji Godfrey chce vzít jen kvůli penězům, navrhne mu zrušení zasnub a on souhlasí. Potřebuje totiž peníze ihned a Rachel má podle poslední vůle své matky nárok na slušný doživotní příjem, nemá ale nárok na vyplacení hotovosti ze svého dědictví. Zasnoubení je tedy zrušeno.

Když Franklina dostihne zpráva o smrti jeho otce, vydá se hned na cestu zpět do Anglie. Čas a vzdálenost sice otupily bolest, úplné zapomnění ale nepřinesly a vidina setkání s Rachel v něm oživí vzpomínky i dlouho potlačované city. Rozhodne se ji navštívit, Rachel s ním ale i po takové době stále ještě odmítá komunikovat. Později Franklin zjistí, že důvodem Rachelina chování může být fakt, že ho podezřívá z krádeže Měsíčního kamene. Chce se v jejích očích očistit, místo toho se dozvídá, že ho Rachel nepodezřívá na

základě nějaké pomluvy, ale že ho ona sama viděla kámen z pokoje odnášet. Až nyní, když Rachel konečně dává volný průchod svým emocím, se dozvídáme, jak hluboce Franklina milovala.

„Oh! is there another man like this in the world? I spare him, when my heart is breaking; I screen him when my own character is at stake; and HE – of all human beings, HE – turns on me now, and tells me that I ought to have explained myself! After believing in him as I did, after loving him as I did, after thinking of him by day, and dreaming of him by night – he wonders I didn't charge him with his disgrace the first time we met: 'My heart's darling, you are a thief! My hero whom I love and honour, you have crept into my room under cover of the night, and stolen my Diamond!'“¹⁶

Z její ochoty přijmout i bez důkazu poněkud fantastické vysvětlení Franklinovy nevinny je vidět, že ho přes to všechno nikdy nepřestala milovat. Když je s pomocí experimentu Ezry Jenningse Franklinova nevina veřejně prokázána, nebrání již nic tomu, aby se konala svatba. Netrvá dlouho a jejich manželství se dočká naplnění v podobě potomka.

4. 1. 3. Armadale

Ačkoli mladičká Neelie Milroyová není právě ztělesněním klasické krásy, Allana okouzlí hned při jejich prvním setkání v zahradě. *„Admitting all this, and more, the girdle round Miss Milroy's waist was the girdle of Venus, nevertheless – and the pass-key that opens the general heart was the key she carried, if ever a girl possessed it yet. Before Allan had picked up his second handful of flowers, Allan was in love with her.“¹⁷* Není to však jednostranné, také Allan v mladé dívce probudí něžné city. Neelie se ráda chodí procházet do zahrady a zde Allan často vyhledává její společnost, aby ji mohl na jejich procházkách doprovázet. Po malém nedorozumění, ke kterému mezi nimi dojde, se Allan, aby si ji usmířil, rozhodne uspořádat piknik. Dokonce přemýšlí o tom, že by ji požádal o ruku. Právě v den, kdy se piknik koná, přijíždí slečna Lydia Gwiltová, nová vychovatelka slečny Milroyové. Ta se o místo vychovatelky uchází jen proto, aby se dostala blízko k Allanovi, získala ho pro sebe a stala se tak paní

¹⁶ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 353.

¹⁷ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 173.

na Thorpe Ambrose. Nedělá to ovšem z lásky, Allana naopak nenávidí a chce se mu pomstít. Protože je to velmi krásná a rafinovaná žena, brzy se jí povede docílit svého. Allan úplně zapomene na slečnu Neelie, která se kvůli němu trápí, a svou pozornost a přízeň věnuje výhradně slečně Gwiltové.

Allan se se svými city, které chová k Lydii, svěří Midwinterovi.¹⁸ Ten je znepokojen jednak proto, že o slečně Gwiltové v podstatě vůbec nic neví, a jednak proto, že je nucen si přiznat, že i on je do ní zamilovaný. Rozhodne se proto na nějaký čas z Thorpe Ambrose odejít. Allan je odhodlán požádat slečnu Gwiltovou, aby se stala jeho ženou. Nejdříve se chce ale dozvědět něco o její minulosti, a tak se pouští do pátrání po osobě, která jeho vyvolené poskytla doporučení. Tu se mu ale na uvedené adrese nepodaří najít a navíc ho pátrání přivede do pochybného domu a k pochybným lidem. Allan si z toho vyvodí závěr, že Lydia není tou, za kterou se vydává, a přeruší s ní veškerou komunikaci. Lydia Gwiltová se ale tak snadno nevzdává a snaží se Allana přimět k rozhovoru tváří v tvář. Kdyby Allan neměl zkušeného rádce v osobě právníka Pedgifta, pravděpodobně by dosáhla svého. Pedgiftovi se ale povede Allana od setkání se slečnou Gwiltovou odradit a jeho pozornost zaměřit zpět ke slečně Milroyové, když v něm vyvolá obavy o její bezpečí. Netrvá dlouho a slečna Milroyová, která byla v Allanových očích na nějaký čas zastíněna svou starší a zkušenější sokyní, získává zpět Allanovu náklonnost. Než si ale budou moci u oltáře říci své ano, musí se vypořádat s nástrahami, které jim do cesty klade slečna Gwiltová. Ta je totiž odhodlána zamilovanou dvojici rozdělit a pomstít se slečně Milroyové za to, že získala Allana pro sebe a překazila jí tím její plán, jak získat Allanův majetek. Mladému páru se však nakonec podaří překonat všechny útrapy a dočkají se šťastného konce.

To se ovšem nedá říci o Midwinterovi. Ten nemá o změně poměrů nejmenší tušení a vrací se z cest v domněnání, že žena, kterou miluje, již patří jinému muži. Jako první potkává právě slečnu Gwiltovou, která ihned využije příležitosti, celý zvrát událostí mu vylíčí po svém a pokusí se tak naklonit si ho na svou stranu. To, vzhledem k citům, které k ní chová, není nikterak složité, obzvláště, když mu řekne, že Allana ve skutečnosti nikdy nemilovala. Netrvá

¹⁸ Pravým jménem také Allan Armadale, vzdálený bratranec výše zmíněného Allana Armadale. Pro lepší přehlednost bude nadále označován jako Ozias Midwinter, tedy svým falešným jménem, pod kterým v příběhu vystupuje.

dlouho a Midwinter se jí vyzná ze svých citů a požádá ji o ruku. Lydia jeho nabídku k sňatku přijme. Z Lydie se po jejích špatných zkušenostech s muži stala zatrpklá žena, která na lásku zanevřela, svůj souhlas si proto snaží odůvodnit ryze prakticky, nakonec si ale přizná, že se do Midwintera zamilovala. Jejich manželství je zpočátku velmi šťastné. Lydia se po boku Midwintera úplně změní, dokonce to vypadá, že se kvůli němu vzdá svého plánu na získání Allanova majetku. Postupem času se jí ale Midwinter začne čím dál tím víc odcizovat. „*How happy I was in the first days that followed our marriage, and how happy I made him! Only two months have passed, and that time is a bygone time already!*“¹⁹ Lydia je nešťastná a ztrácí svou jedinou motivaci, proč se stát lepším člověkem. Proto se pokusí zrealizovat svůj plán. Poté, co ale místo Allana téměř otráví svého milovaného manžela, spáchá Lydia sebevraždu.

4. 1. 4. No Name

Až dosud se mladí hrdinové a hrdinky setkávali hned na začátku příběhu, zamilovali se do sebe, aby vzápětí byli rozděleni a po překonání všech překážek se opět šťastně shledali. Román *No Name* z tohoto schématu poněkud vybočuje. Hrdinky tohoto románu, sestry Nora a Magdalena, si na setkání se svými princí musí nějaký čas počkat. Ti totiž do příběhu významněji zasahují až téměř na konci, kdy se objeví, aby na poslední chvíli zachránili hrdinky v bezútešné situaci.

Když se mladičká Magdalena po letech setkává se svým přítelem z dětství, Frankem, nemůže ho zpočátku ani poznat. Když odcházel, byl to ještě chlapec, nyní je z něho mladý muž. Není divu, že při společně strávených chvílích přeroste nevinné dětské pouto v první lásku a zamilovaný pár se zanedlouho zasnoubí. Rodiče proti jejich svazku v zásadě nic nenamítají. Frank sice nemá žádné peníze, to ale není problém, protože Magdalena dostane velké věno. Oba jsou ale ještě velmi mladí, a proto se rodiče rozhodnou postoupit jejich lásku zkoušce. Frank má na rok odjet do Číny, vydělat tam peníze a získat zkušenosti a pokud uspěje, mladí milenci se budou moci za rok vzít. Po nečekané smrti obou rodičů však vyjde najevo, že Nora a Magdalena

¹⁹ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 545.

byly počaty jako nemanželské, a jsou připraveny o veškerý majetek. Magdalena tedy zůstává také bez prostředků, což znamená, že Frank musí odjet do Číny a oni se nebudou moci vzít, dokud nevydělá dostatek peněz, aby byl schopen sebe i svou budoucí ženu řádně zajistit. Magdalena je odhodlána získat za každou cenu zpět své dědictví, a tak i Franka. Ten ale nevydrží čekat a prostřednictvím dopisu zasnoubení zruší. Když si Magdalena Frankův dopis přečte, téměř se zhroutí.

Dosud chtěla získat zpět peníze, o které ji připravil její strýc Michael Vanstone, hlavně kvůli své lásce k Frankovi, nyní ji žene již jen touha po pomstě. Po smrti Michaela Vanstona zdědil veškerý jeho majetek jeho jediný syn Noel. Přestože Magdalena Noela nenávidí, svého cíle chce dosáhnout za každou cenu a rozhodne se proto, že se stane jeho ženou, a tak získá zpět, co jí podle jejího názoru právem náleží. Protože je mladá a krásná, velmi brzo se jí povede dosáhnout svého. V manželství však není ani jeden z nich šťastný. Noelovo podlomené zdraví se stále zhoršuje, a když se pak dozvídá, koho si to vzal vlastně za manželku, je to pro něho příliš velký šok, který nepřežije. I na Magdaleně se ale podepíše prožité utrpení. Nemocná, opuštěná a bez prostředků skončí odkázaná na milost či nemilost cizích lidí.

Kapitán Kirke spatřil Magdalenu pouze jedenkrát. Bylo to ještě před jejím sňatkem s Noelem a kapitán byl tehdy zcela okouzlen její krásou. Toto jediné setkání na něho zapůsobilo natolik, že na neznámou dívku nemohl přestat myslet a připadal si jako smyslů zbavený. Přes to všechno odmítl návrh své sestry, která se s ní chtěla seznámit, a s přesvědčením, že pokud má Magdalenu ještě někdy spatřit, tak se tak stane, se vydal na cestu do Číny. Magdalenina tvář ho však pronásledovala během celé plavby a jí také patří jeho myšlenky po návratu do Londýna.

„The spell so strangely laid on him, in that past time, had kept its hold through all after-events. The face that had haunted him on the lonely road, had haunted him, as in a dream, to his sister's door, had followed him – thought of his thought, and spirit of his spirit – to the deck of his ship. Through storm and calm on the voyage out, through storm and calm on the voyage home, she had

*been with him. In the ceaseless turmoil of the London streets, she was with him now.*²⁰

A zde se také jejich cesty podruhé zkrátí. Když kapitán Kirke zjistí, v jaké je Magdalena situaci, bez váhání se rozhodne postarat se o ni. Zaplatí za ni nájem, zajistí jí lékaře a každý den se chodí ptát na její stav. Když se Magdalena začne zotavovat, začne se také zajímat o onoho tajemného přítele, který jí svou péčí zachránil život. Kirke Magdalenu navštěvuje každý den a ona z jejich dlouhých rozhovorů pomalu začíná poznávat jeho šlechetný a dobrosrdečný charakter a také pravou povahu jeho citů k ní. A čím lépe ho poznává, tím více si ho začíná vážit a tím více se prohlubují i její city k němu. Kirke se velmi trápí kvůli vysokému věkovému rozdílu mezi ním a Magdalenou, nevěří, že dívka, která by mohla být jeho dcerou, by se do něho mohla zamilovat. Magdaleně jeho věk nepřijde na mysl, starost jí však dělá něco jiného. Cítí, že Kirkovi musí říci vše o své minulosti, a bojí se, že až se dozví pravdu, přestane ji milovat. Její přiznání jí ale v jeho očích naopak pozvedne a ještě více posílí jeho lásku k ní. Ztráta lásky kdysi způsobila její pokles, po nalezení lásky nové se z Magdaleny opět stává lepší člověk.

O životě Nory po smrti rodičů a tím pádem i o jejím vztahu s Georgem se dozvídáme pouze prostřednictvím dopisů. Přestože George je Nořin bratranec, osud je poprvé svádí dohromady až při pátrání po Magdaleně a Noelovi. Na rozdíl od svého strýce Michaela a bratrance Noela necítí George k Noře žádnou zášť, naopak s ní soucítí a nabídne jí svou pomoc, pravděpodobně i díky tomu, že Nora na něho velmi zapůsobí, a to jak svým vzhledem, tak svou povahou. Když George zjistí, že Nora je vychovatelkou v rodině, kterou zná, začne rodinu navštěvovat s čím dál tím vyšší frekvencí. Po čase se rozhodne požádat Noru o ruku, nejdříve to chce ale oznámit svému strýci, který mu téměř nahradil jeho zesnulého otce. Strýc však má proti možnému sňatku George a Nory námitky, které se týkají Magdaleny. Nora se o tom doslechne, a protože se nechce zřeknout své sestry, ani se nechce stát příčinou konfliktů mezi Georgem a jeho strýcem, Georgeovu nabídku k sňatku raději odmítne, přestože ho velmi miluje a váží si ho. George se ale nevzdá a za nějaký čas ji požádá o ruku znovu a tentokrát ho již Nora neodmítne. Že je

²⁰ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 574.

jejich manželství šťastné se pak můžeme dozvědět z dopisu, ve kterém Nora píše své sestře o svém sňatku a ve kterém o sobě tvrdí, že je „*the happiest woman living*“.²¹

4. 2. Láska sesterská

4. 2. 1. *The Woman in White*

Laura a Marian jsou nevlastní sestry, sirotci žijící pod ochranou svého strýce, který je zahleděn pouze sám do sebe a nejraději je, když ho sestry s ničím neobtěžují. Laura svou sestru velmi miluje a bez ní si svůj život nedokáže představit, Marian jí byla sestrou i matkou. Dokonce i do své svatební smlouvy chce zahrnout podmínku, že její sestra bude moci nadále žít s ní. Marian je Lauře velmi oddaná, snaží se jí být vždy oporou a ochraňovat ji. Se souhlasem Lauřina manžela žijí tedy sestry i po svatbě pod jednou střechou. Toto pokojné soužití nemá ale dlouhé trvání a ony jsou Istí rozděleny. Když se Marian dozvídá, že Laura zemřela, je to pro ni velká rána, se kterou se nemůže smířit. Poté, co ke své obrovské radosti nachází Marian svou sestru živou v ústavu pro choromyslné, vynaloží poslední úspory a veškeré úsilí, aby ji odtud vysvobodila. To se jí také podaří a poté jim již nic nebrání ve společném soužití.

4. 2. 2. *No Name*

Když sestry Nora a Magdalena přijdou krátce po sobě o oba rodiče, zůstanou na světě úplně samy. Jejich vlastní strýc je nemilosrdně připraví o celé dědictví, zastání najdou pouze u slečny Garthové, jejich vychovatelky, která jim poskytne domov. Magdalena se však brzy vydá svou vlastní cestou a sestry jsou tak poprvé v životě rozděleny. Nora se rozhodne svou sestru hledat, veškerá pátrání jsou ale neúspěšná a ona se proto trápí. Magdaleně se po sestře také velmi stýská, bojí se však, že kdyby se s ní setkala tváří v tvář, nechala by se od ní přemluvit k návratu a ztratila by veškerou odvahu zrealizovat své plány, a proto s ní udržuje pouze písemný kontakt. Přestože Magdalenino jednání její okolí neschvaluje a Noře radí, aby se svou sestrou přerušila veškerý kontakt, Nora Magdalenu velmi miluje, svou lásku jí dává

²¹ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 596.

najevo alespoň prostřednictvím dopisů a stále se jí snaží přemluvit k setkání. „*Oh, don't treat me like a stranger! We are alone in the world now – let me come and comfort you – let me be more than a sister to you, if I can. One line – only one line to tell me where I can find you!*”²² Oběma sestrám se nakonec podaří zapomenout na nepříjemnou minulost a znovu si k sobě najdou cestu.

4. 3. Láska přátelská

4. 3. 1. Armadale

Allan Armadale vyrůstal pouze se svou matkou, jeho otec totiž zemřel ještě před jeho narozením. Když pak Allan přichází i o matku a zanedlouho nato o svého učitele a přítele v jedné osobě, reverenda Brocka, zůstane mu na světě jediný přítel – Ozias Midwinter. Midwinter, který utekl od své matky a nevlastního otce, k Allanovi velmi přilne, protože je to první člověk, který s ním jedná vlídně. Zároveň ho ale pronásledují obavy, jaké následky bude jeho přátelství pro Allana mít. Neví, zda bude pro Allana lepší, když mu bude nablízku jako jeho dobrý přítel, nebo když ho v jeho vlastním v zájmu opustí. Jednou dokonce odejde, Allan ho ale sám znovu vyhledá. Rozdělí je až láska k jedné ženě, ovšem ani ta je nerozdělí na dlouho.

²² COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 257.

5. V hlavní roli zločin

V gotické literatuře se můžeme setkat se zločiny různého charakteru – krádeží či podvodem počínaje, znásilněním či dokonce vraždou konče. Také v románech Wilkie Collinse hraje zločin jednu z hlavních rolí. Na rozdíl od gotické literatury, kde bývají pachatelé zločinů odhaleni spíše náhodou či s pomocí nadpřirozených jevů, však Collins ve svých románech uplatňuje při vyšetřování zločinů tradiční detektivní postupy, a proto bývá označován za předchůdce klasického detektivního románu. „*A rational explanation of criminal mysteries by means of detection and law rather than the hand of Providence situates Gothic patterns in a thoroughly Victorian context. It is an amateur detective who comes to the rescue of a persecuted wife.*“²³

V Collinsových dílech se nejčastěji setkáme s lehčími zločiny, tedy s různými podvody či krádežemi. Žádný zločin však nezůstane nepotrestaný a hrdina pronásledovaný stíny minulosti nakonec vždy na vlastní kůži pocítí, že těmto přízrakům lze uniknout pouze na nějaký čas a dříve či později ho stejně dostihnou.

5. 1. The Woman in White

Že budeme v románu *The Woman in White* mít co do činění nejméně s jedním zločinem, se dozvídáme hned v první kapitole.

„*If the machinery of the Law could be depended on to fathom every case of suspicion, and to conduct every process of inquiry, with moderate assistance only from the lubricating influences of oil of gold, the events which fill these pages might have claimed their share of the public attention in a Court of Justice.*“²⁴

Vylíčení celé historie nám může dokonce trochu připomínat soudní líčení. Aby byl celý příběh popsán co nejjasněji a nejpřesněji, střídá se hned několik vypravěčů, kteří byli očitými svědky daných událostí. Vyprávění je věčné, oproštěné od zbytečných emocí a nedůležitých detailů.

²³ BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996, s. 133.

²⁴ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 3.

Hlavním zločincem je v tomto případě sir Percival Glyde. Sir Glyde ve skutečnosti není tím, za koho se vydává. Kdysi totiž zfalšoval zápis v matrice, kam připsal záznam o sňatku jeho rodičů, který se však nikdy neuskutečnil, a zajistil si tím tak nárok na majetek i šlechtický titul jeho otce. Před lety by ho za takový podvod stihl trest smrti, nyní by odhalení jeho činu znamenalo přinejmenším ztrátu majetku, titulu i společenského postavení. Proto není divu, že Percival své tajemství velmi pečlivě střeží a je ochoten udělat téměř cokoli pro to, aby jej nikdo neodhalil. Mlčení paní Catherickové, která byla při podvodu jeho spolupachatelkou, si koupil penězi, její dceru umlčel tak, že ji nechal zavřít do ústavu pro choromyslné. Na seznamu jeho zločinů nechybí ani násilnické chování k vlastní manželce Lauře. Protože Percival je mimo jiné také zadlužený, vymyslí spolu se svým přítelem, hrabětem Foscem, rafinovaný plán, jak získat Lauřiny peníze. Využijí podobnosti Laury s Annou Catherickovou a provedou jejich záměnu. Anna tak umírá jako lady Glydová a Laura skončí zavřená v blázinci, kde ji všichni považují za šílenou Annu Catherickovou. Lauru tak připraví nejen o její majetek, ale i o její jméno, postavení a vlastně o celý její život.

Po tajemství sira Glyda začne pátrat Walter Hartright, který je do Laury zamilován. Walter doufá, že pokud bude znát baronetovo tajemství, povede se mu donutit ho k přiznání záměny Laury a Anny. Rozhodne se proto promluvit si s Anninou matkou, ta mu ale odmítá jakkoli pomoci. Přesto Walter z jejich rozhovoru získá informace, ze kterých může při svém pátrání vycházet.

„What had been the nature of the crime? Surely there was a contemptible side to it, as well as a dangerous side, or Mrs. Catherick would not have repeated my own words, referring to Sir Percival's rank and power, with such marked disdain as she had certainly displayed. It was a contemptible crime then and a dangerous crime, and she had shared in it, and it was associated with the vestry of the church.“²⁵

Walter si sice ze slov paní Catherickové vyvodí poněkud chybné závěry, vydává se ale pátrat na správné místo – do starého welminghamského kostela – a zde také odhaluje baronetovo tajemství. Když v matrice objeví záznam o sňatku Percivalových rodičů, ale v jejím opisu tento záznam chybí, dojde mu,

²⁵ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 477.

co baronet udělal a proč. Percival má podezření, že Walter jeho tajemství již vypátral, nebo je alespoň na cestě k jeho odhalení, pokusí se proto zničit důkaz o své vině jednou pro vždy. Zaplatí za to však vlastním životem, když při pokusu o zničení matriční knihy zapálí kostel, ve kterém je kniha uložena, a sám v něm zůstane při požáru uvězněn.

Po smrti baroneta ztrácí znalost jeho tajemství jakoukoli váhu. Hrabě Fosco zůstává tedy jedinou osobou, která je zasvěcena do všech událostí týkajících se Lauřiny údajné smrti. Když pak Walter do svého pátrání zapojí Foscova krajana, svého přítele Pesca, ukáže se, že i hraběte pronásledují stíny jeho minulosti. Vyjde najevo, že Fosco je pravděpodobně členem jistého bratrství. Walter se rozhodne vsadit vše na jednu kartu, nečekat, zda se jeho podezření ukáže jako pravdivé, a ihned hraběti osobně čelit. Fosco ale není člověk, se kterým je radno si zahrávat, a Walter se opět ocitne v ohrožení života. Nakonec vše dospěje ke šťastnému konci, Walter od hraběte získá písemné přiznání, ve kterém jsou vyličeny všechny události spojené s údajnou smrtí Laury, výměnou za to, že ho Walter nechá odejít. Trestu za čin, který spáchal, se Fosco tedy vyhne, minulosti se mu však utéci nepodaří a na útěku ho stihne pomsta bratrstva.

5. 2. The Moonstone

Je to právě román *The Moonstone*, který bývá považován za první opravdový detektivní příběh. Ústředním tématem je zde krádež vzácného indického drahokamu, narozeninového daru Rachel Verinderové. Drahokam, známý pod jménem Měsíční kámen, byl kdysi ukraden z proslulého indického chrámu a jeho historie je spojena s násilím a krveprolitím, protože jeho majitelé ho zpravidla získávali pomocí krádeží či dokonce vražd. Rachel dostane kámen ke svým osmnáctým narozeninám a ještě ten den vzácný diamant zmizí. Protože obyvatelé domu jsou bezradní, rozhodnou se poslat pro policii. Z krádeže jsou podezírání tři Indové, kteří jsou podle staré indické legendy potomci tří bráhmánů, strážců Měsíčního kamene, a kteří se potulovali kolem domu lady Verinderové. Vzápětí se však ukáže, že Indové to být nemohli, a pátrání se tedy vrací na samotný začátek. Ujímá se ho vrchní policejní inspektor Seegrave. Ten si nejdříve prohlédne celý dům a přilehlé pozemky

a dojde k závěru, že zloděj se do domu nemohl dostat zvenčí. Poté začne s výslechem služebnictva, následuje i prohlídka jejich pokojů, ale to vše bez jakéhokoli výsledku. Nikdo nic neví, nikdo nic neviděl a po kameni není nikde ani stopy.

Vyšetřování proto přebírá schopnější a zkušenější seržant Cuff, proslulý detektiv, jemuž jen tak něco neunikne. Ten celé pátrání odvíjí od takové maličkosti, jakou je šmouha na dveřích salónku, ze kterého byl kámen ukraden.

„Find out (first) whether there is any article of dress in this house with the smear of the paint on it. Find out (second) who that dress belongs to. Find out (third) how the person can account for having been in this room, and smeared the paint, between midnight and three in the morning. If the person can't satisfy you, you haven't far to look for the hand that has got the Diamond.“²⁶

Cuff považuje za nezbytné najít šaty, na kterých je stopa po barvě ze dveří, a chce proto prohledat šatníky, a to nejen služebnictvu, nýbrž všem v domě. Rachel Verinderová ale odmítne spolupracovat a pro seržanta se tak stává hlavní podezřelou ona sama. Kvůli podivnému chování se podezřelou stává také služebná Rosanna Spearmanová, dívka s temnou minulostí. Seržant Cuff ji ovšem nepodezřívá z toho, že by kámen ukradla, ale z toho, že ví, kdo to byl, a že byla do celé věci zapletena. Když pak Rosanna spáchá sebevraždu, celý případ se tím zkomplikuje. Lady Verinderová chce od pátrání ihned upustit. Seržant jí vysvětlí, že za Rosanninu sebevraždu není zodpovědný, a také ji informuje o svém podezření, že diamant ve skutečnosti nikdo neukradl a že ho má po celou dobu u sebe Rachel. Jako argumenty pro své tvrzení uvádí seržant Rachelinu neochotu jakkoli při vyšetřování spolupracovat a také její nepřátelské chování k panu Blakovi a inspektorovi Seegravovi, kteří se při hledání kamene angažovali nejvíce. Navrhuje dát ji sledovat, to ale její matka odmítne a místo toho se rozhodne si se svou dcerou promluvit. Chce jí říci, že Rosanna je mrtvá, a spoléhá na to, že pokud má Rachel se zmizením kamene opravdu něco společného, ke všemu se přizná. Ta však veškerá obvinění odmítne a seržant Cuff tedy na přání lady Verinderové zanechává vyšetřování.

Netrvá ovšem dlouho a v případě se objeví nové okolnosti. Když se Franklin Blake vrací z cest, dostane se mu do rukou přiznání, které mu před

²⁶ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 106.

svou smrtí napsala Rosanna Spearmanová. Dopis Franklina zavede k místu, kam dívka ukryla košili zamazanou od barvy, která podle seržanta Cuffa patří tomu, kdo má na svědomí zmizení diamantu. Franklin, který doufá, že se nyní konečně přiblížil k odhalení zloděje, ke svému obrovskému údivu objeví na košili své vlastní jméno. Tento nález si nedovede vysvětlit a celou situaci komentuje slovy: „*I am as innocent of all knowledge of having taken the Diamond as you are, [...] but there is the witness against me! The paint on the nightgown, and the name on the nightgown are facts.*“²⁷ To, že je na košili jeho jméno, je sice záhada, není to ale ještě důkaz toho, že kámen vzal on. Košili mohl mít při loupeži na sobě někdo jiný. Z rozhovoru Franklina s Rachel se ale dozvídáme, že Rachel byla očitým svědkem toho, jak kámen vzal. Tím se tedy vysvětluje její chování po zmizení diamantu, celý případ se tím ale ještě více komplikuje. Víme, že Franklin si není vědom toho, že by kámen vzal, víme ale také, že Rachel viděla, jak to udělal.

Osobou, která do značné míry přispěje k objasnění tohoto případu, je Erza Jennings, asistent doktora Candyho. Pomocí smělého experimentu se mu podaří dokázat, že Franklin vzal kámen nevědomky, v transu způsobeném opiem. Tím se tedy vysvětluje, jak se dostal kámen z Rachelina pokoje. Vše ale naznačuje, že kámen se nyní nalézá v zástavě u pana Lukera v Londýně. Otázka, jak se tam kámen dostal, zůstává stále nezodpovězená. Jediná možnost, jak objasnit tuto záhadu, se nabízí v případě, že osoba, která diamant zastavila, po uplynutí roční lhůty kámen vyplatí. V tomto případě by stačilo sledovat, komu pan Luker diamant předá poté, co ho vyzvedne z banky. Tento postup se ukáže správným a dovede Franklina ke skutečnému zloději vzácného kamene, kterým je Godfrey Ablewhite. Kámen samotný se mu ale vypátrat nepovede, neboť o ten již Godfreye připravili Indové, stejně jako o holý život.

5. 3. Armadale

Román *Armadale* je ve srovnání s ostatními romány podstatně temnější. Jedním z témat, které tento román řeší, je otázka dědičného hříchu. Allan Armadale starší se na smrtelné posteli přiznává svému synovi Allanovi

²⁷ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 314.

mladšímu prostřednictvím dopisu ke strašlivém zločinu, který v mládí spáchal a jehož následků se s blížící se smrtí čím dál tím více obává. Ze žárlivosti zabil muže, který se pomocí Isti oženil se ženou, kterou Allan miloval. Využil příležitosti a svého soka zamkl v kabině potápějící se lodi, a tak ho odsoudil k jisté smrti. Nyní se bojí, že zločin, kterého se dopustil, přivede do záhuby jeho syna, a proto ho v tomto dopise varuje před setkáním s kýmkoli, kdo je s tímto zločinem ať již přímo, či nepřímo spojen. „*Think what the strength of my conviction must be, when I can find the courage, on my death-bed, to darken all your young life at its outset with the shadow of your father's crime. Think – and be warned. Think – and forgive me if you can.*“²⁸ Mladý Allan, který v příběhu vystupuje jako Ozias Midwinter, se ale nejen setkává se svým vzdáleným bratrancem a zároveň i jmenovcem, synem muže, kterého jeho otec zavraždil, ale dokonce se stává jeho nejlepším přítelem. Je však velmi ovlivněn varováním svého otce a neustále se obává následků tohoto přátelství. Bojí se, aby Allanovi neublížil, stejně jako jeho otec ublížil otci Allana. Nakonec se ale ukáže, že hříchy otce nemusí nezbytně dopadnout na jeho syna a že i syn vraha může být dobrým člověkem.

Další zločiny, se kterými se v tomto románě setkáváme, má na svědomí příslušnice něžného pohlaví. Lydia Gwiltová je žena s velmi temnou minulostí, která má na svém kontě hned několik zločinů, mezi něž patří i to nejtěžší provinění – vražda. Už jako dvanáctiletá dívka zfalšovala Lydia dopis a stala se tak spolupachatelkou podvodu. A čím byla starší, tím hlouběji klesala a tím těžších zločinů se dopouštěla. Svou spoluúčast na podvodu později využila jako prostředek k vydírání. Její manžel zemřel za podivných okolností krátce poté, co zjistil, že si jeho žena našla milence. Lydia byla podezřelá z toho, že svého manžela otrávila, a byla postavena před soud. Byla shledána vinnou a odsouzena k smrti. Veřejnost ale začala proti jejímu odsouzení protestovat a Lydia byla nakonec zproštěna obvinění. Místo toho byla obžalována z krádeže šperků svého manžela a odsouzena k dvouletému vězení. O skutečnosti, že svého manžela opravdu otrávila, se dozvídáme z jejího deníku. Posledním zločinem, kterého se Lydia dopustí, je pokus o vraždu Allana Armadale. Chce totiž získat jeho majetek, a to tak, že se stane jeho ženou.

²⁸ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 48.

Allan dá ale nakonec přednost mladičce slečně Milroyové a Lydia musí vymyslet nový plán, jak se zmocnit Allanova jmění. Když zjistí, jaké je Midwinterovo pravé jméno, rozhodne se provdat se za něho, aby získala jméno Armadale a poté mohla předstírat, že je Allanova vdova. K uskutečnění svého plánu potřebuje také nějak odstranit Allana. Nejdříve se ho pokusí sprovodit ze světa pomocí otráveného nápoje. To se jí ale nepovede, neboť aby zamaskovala jed, přidá do nápoje brandy, ze které se ale Allanovi udělá špatně a on omdlí, aniž by se napil. Poté se jí naskytne příležitost nechat Allana zabít svým bývalým manželem. Ani tento pokus ale není úspěšný. Lydia se tedy ještě jednou pokusí zavraždit Allana sama, tentokrát pomocí jedovatého plynu v sanatoriu. Místo Allana však téměř otráví svého manžela, který si se svým přítelem na poslední chvíli vymění pokoj. Poté, co Lydia zjistí, že málem otrávil muže, kterého miluje, se sama zavře v zamořeném pokoji a spáchá tak sebevraždu.

5. 4. No Name

Román *No Name* je příběhem o tom, že to, co je správné podle zákona, nemusí být vždy lidské a spravedlivé, a o tom, jaké následky má, když se někdo pokusí vzít spravedlnost do svých rukou. Je to příběh plný lží a podvodů, s žádnými závažnějšími zločiny se zde však nesetkáme. Dcery Andrewa Vanstona jsou po smrti svého otce kvůli svému nemanželskému původu připraveny o své dědictví, veškerý majetek jejich otce zdědí jeho bratr Michael. Ten, přestože zná přání svého bratra zanechat své dcery řádně zajištěné, nechá sestry zcela na mizině. Magdalena trpce pociťuje křivdu, která se jí stala, a je odhodlána získat zpět to, co jí dle jejího názoru po právu náleží. Nejdříve to zkouší po dobrém, Michael Vanstone ale zůstává vůči její žádosti slepý a hluchý.

Poté, co Michael Vanstone zemře, se jeho dědicem stane jeho jediný syn Noel, který se však k celé záležitosti staví úplně stejně jako jeho otec. Noel je svobodný a Magdalenu napadne, že jako jeho manželka by mohla získat zpět svůj ztracený majetek. Aby o Noelovi a jeho životě zjistila více informací, využije svého hereckého talentu a vydá se za ním přestrojena za svou vychovatelku, slečnu Garthovou, pod záminkou, že ho přišla varovat před Magdalenou, tedy

ve skutečnosti sama před sebou. Noela svým představením sice oklame, ale jeho hospodyni Virginii Lecountovou, která má podezření, že je svou návštěvou poctila v přestrojení Magdalena sama, se jí obelstít nepodaří. Magdalena se Noelovi nemůže představit pod svým pravým jménem, protože Michael Vanstone před ní svého syna varoval. Pro realizaci svého plánu si najde schopného pomocníka, svého vzdáleného příbuzného kapitána Wragge, šejdíře, který je živ v podstatě jen z toho, že podvádí a okrádá druhé. Spolu s ním a jeho ženou, kteří se vydávají za jejího strýce a tetu, se pod falešným jménem usadí v sousedství Noelova sídla. Magdalena se brzy dočká žádosti o ruku, přestože se musí mít neustále na pozoru před Virginií Lecountovou, která Magdalenu podezřívá a Noela neustále hlídá. S pomocí kapitána Wragge se Magdaleně a Noelovi podaří udržet jejich sňatek v tajnosti. Ve chvíli, kdy se Lecountové podaří najít důkaz o tom, že slečna Bygravová je ve skutečnosti osoba, která se vydávala za slečnu Garthovou, a s největší pravděpodobností je to sama Magdalena Vanstonová, dostane dopis o zhoršení zdravotního stavu svého bratra, který zfalšoval kapitán Wragge, aby ji vylákal pryč. Pro Virginii Lecountovou je to těžké rozhodnutí, ale nakonec se rozhodne odjet, aniž by Noelovi řekla o svém podezření. Napíše mu alespoň dopis, který se ale díky Wraggeovi k Noelovi vůbec nedostane. Za její nepřítomnosti se Magdalena a Noel vezmou a odjedou, aniž by někomu řekli kam. Když je pak Lecountová vypátrá, řekne Noelovi pravdu o jeho ženě a poradí mu, aby sepsal novou závěť a svůj majetek odkázal admirálu Bartramovi společně s tajným dopisem, ve kterém by ho požádal, aby za určitých podmínek předal dědictví svému synovci, Georgeovi. Krátce poté Noel zemře. Magdalena se jako služebná nechá najmout do domu admirála Bartrama, aby mohla pátrat po dopisu a zjistila, komu mají ve skutečnosti peníze připadnout. Při pátrání po dopisu je ale přistižena, a musí proto z domu odejít, aniž by zjistila, co chtěla. A tak je zmařen i její poslední nekalý pokus, jak získat zpět peníze svého otce.

6. Hrdinové a hrdinky Collinsových románů

Další oblastí, ve které můžeme pozorovat vliv gotické literatury na tvorbu Wilkie Collinse, je výběr postav, které v jeho románech figurují. Duchy, demony a jiné nadpozemské bytosti bychom zde sice hledali marně, zato s krutými, podlými a na nic a na nikoho se neohlížejícími gotickými tyrany a tyrankami, s nevinnými, zranitelnými kráskami a s neohroženými, čestnými mladými muži se zde můžeme setkat poměrně často.

Na rozdíl od gotického románu, kde nám nitro hrdinů zůstává většinou skryto, díla Wilkie Collinse nechávají čtenáře nahlédnout do myšlení postav a tím poodhalit i jejich skutečný charakter. Na první pohled mohou postavy působit poněkud černobíle, čím více ale pronikáme do jejich psychiky, zjišťujeme, že je nelze tak snadno rozdělit na tyrany a jejich oběti. I tyrani bývají často zároveň oběťmi, ať již někoho jiného, nebo sebe sama. Protože v dílech Wilkie Collinse hraje důležitou roli tajemství, často se v nich setkáváme s postavami, které něco skrývají, ať už svou minulost, pravou identitu či skutečný charakter. K tomuto skrývání jsou buď dohnány osudem, nebo je jejich motiv záměrný a ziskový a stojí za ním snaha získat něčí náklonnost a přimět dotyčnou osobu k sňatku a takovým sňatkem získat značný majetek. Naproti těmto tajuplným postavám staví Collins postavy přímé a otevřené, neschopné jakéhokoli podvodu či přetvářky.

6. 1. Tyran či tyranka

Jednou z postav, které nesmí v žádném gotickém románu chybět, je postava tyrana či tyranky. Asi nejtypičtějším gotickým tyranem v díle Wilkie Collinse je jedna z hlavních postav románu *The Woman in White*, sir Percival Glyde. Šlechtic, na první pohled dokonalý gentleman s neposkvrněnou pověstí a vhodný ochránce pro osiřelou mladou dívku. Kdyby pan Fairlie tušil, co se skrývá za uhlazeným zevnějškem jeho nejlepšího přítele a jaký motiv ho vede ke sňatku s Laurou, jen stěží by mu na smrtelné posteli přislíbil ruku své jediné dcery a zároveň dědičky veškerého svého majetku. Přetvářka, zastrasování a násilí rozhodně nejsou siru Glydovi cizí a v několika situacích můžeme

pozorovat, že pokud by neviděl jiné východisko, pravděpodobně by byl schopen i vraždy. Poté, co získá Lauru za svou manželku, již nemá důvod se ovládat a přetvařovat a začíná dávat volný průchod projevům svého násilnického a prudkého charakteru. Nejdříve je k Lauře hrubý, neskrývá své pohrdání a výsměch, později ji dokonce neváhá nechat zavřít do ústavu pro choromyslné. Ostatně není to poprvé, kdy se uchýlí k takovému způsobu odstranění osoby pro něho nebezpečné či nepohodlné. Ale čím kdo zachází, tím také schází, a tak se baronet dobrého konce nedočká a za své činy je nakonec náležitě potrestán.

Hrabě Fosco dokáže na rozdíl od svého přítele své emoce velmi dobře kontrolovat, nenechá se ovládat prudkými city a ve všech situacích spoléhá v první řadě na svou inteligenci. Při sporech manželů se často staví na Lauřinu stranu a prudkého baroneta v jeho projevech vzteku mírní, to vše je ale jen součástí jeho dokonalého plánu a o to nebezpečnějšího protivníka v něm utiskovaná dívka nachází. Hrabě je zkušený manipulátor a lidé v jeho okolí se pod vlivem jeho silné osobnosti mění v loutky, které dělají přesně to, co hrabě chce. Fosco dokáže myslet dopředu a je schopný pozorovatel, proto se mu často daří předejít velkému množství komplikací a svého cíle dosáhnout i bez použití násilí. Rozhodně to ale neznamená, že by násilí nebyl schopen. To je ostatně patrné i z jeho finálního rozhovoru s Hartrightem, kdy hrabě Waltera varuje: „*You have not got my lamented friend to deal with now – you are face to face with Fosco! If the lives of twenty Mr. Hartridges were the stepping-stones to my safety, over all those stones I would go, sustained by my sublime indifference, self-balanced by my impenetrable calm.*“²⁹ Ale ani Istivý a všeho schopný hrabě se před svou minulostí nedokáže ukryvat věčně, a když ho nakonec dostihne, zaplatí za svá provinění životem.

Nejsou to ale jen muži, kteří dokáží druhým velmi znepríjemnit život. „*The ‘Gothic’ villainess was violent in emotion, ambitious and unscrupulous, and never shrinking from the use of poisoned goblets if need be.*“³⁰ V popisu gotické tyranky, který ve svém díle uvádí Varma, snadno najdeme hlavní ženskou postavu románu *Armadale*, slečnu Gwiltovou. To, že otrávila svého prvního

²⁹ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 570-571.

³⁰ VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966, s. 192.

manžela, jí sice veřejně nikdy dokázáno nebylo, sama se nicméně k tomuto činu doznává ve svém soukromém deníku. Krásná a nebezpečná žena s tajemnou minulostí, která si je velmi dobře vědoma svých předností a neváhá jich využít, se na cestě ke svému vysněnému cíli – stát se majetnou paní na Thorpe Ambrose – neštítí použít téměř jakýchkoli prostředků. A když jí její plány zkříží Allan Armadale, ani on si svým životem nemůže být jistý. Tato půvabná vražedkyně, u které nakonec přece jen zvítězí ušlechtilější city, jen krůček před cílem podlehne tíze svého svědomí a z lásky k Midwinterovi si sama vezme život.

6. 2. Mladá hrdinka

Tyran by nebyl tyranem, kdyby neměl koho týrat, a proto se v gotických románech objevují nevinné, mladé krásky. Bezmocné a zranitelné ve svém mládí a naivitě se stávají oběťmi zlotřilého uzurpátora. Často bývají kvůli své kráse či nemalému majetku, který přinesou svému budoucímu choti, vmanipulovány, ať již dobrovolně nebo proti své vůli, do nešťastného manželství. Vězněny v tomto destruktivním svazku pak propadají pocitům beznaděje, bezradnosti a neschopnosti aktivně se podílet na svém vlastním životě. Takový osud potká i Lauru Fairlieovou, osiřelou dědičku z dobrého rodu plně odkázanou na svého slabošského, sobeckého a hypochondrického strýce. Její nevlastní sestra ji ve srovnání se sebou samotnou popisuje takto: „*I am dark and ugly, and she is fair and pretty. Everybody thinks me crabbed and odd (with perfect justice); and everybody thinks her sweet-tempered and charming (with more justice still). In short, she is an angel...*“³¹ Tato výtvarně i hudebně nadaná mladá dívka, která je ztělesněním téměř všech ctností, se má stát ženou o dost staršího muže, přítele jejího zesnulého otce, její srdce ale patří mladému učiteli kreslení. Ač k tomu má příležitost, Laura se neodhodlá zrušit slib, kterým se před svou smrtí zavázal její otec, a možnost volby přenechá siru Glydovi. Tím, že pasivně svolí ke sňatku s mužem, kterého nemiluje, si sama určí svou budoucnost – život po boku krutého tyрана. Když se nešťastná Laura siru Glydovi později pokusí vzepřít a odmítne podepsat dokumenty, které si

³¹ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 30.

neměla možnost přečíst, jen tím zpečetí svůj další osud, kterým je tentokrát uvěznění v ústavu pro choromyslné. Stejně jako v pohádkách i v románech Wilkie Collinse ale dobro a láska vítězí nad zlem a nenávistí, Laura je ze svého vězení vysvobozena a po překonání několika dalších překážek konečně může slavit svatbu se svým vysněným princem.

Jak již bylo zmíněno výše, Laura není jedinou obětí sira Glyda, která skončí uvězněná v blázinci. Prostoduchá a naivní Anne Catherick o pečlivě střeženém tajemství sira Glyda ve skutečnosti vůbec nic neví a pouze zopakuje slova odposlouchaná od své matky, baronet však nechce riskovat ztrátu své pověsti, šlechtického titulu a skrovného majetku, který mu ještě zbyl, a proto se rozhodne připravit Annu nejen o svobodu, ale v očích veřejnosti i o zdravý rozum. Anně se sice podaří z ústavu uprchnout a varovat Lauru před sňatkem se zlotřilým baronetem, odradit ji od svatby se jí ale stejně nepovede. Když se pak Foscovi podaří Annu vypátrat, zjistí, že už jí ze života moc nezbývá. Pod záminkou, že se tam Anna bude moci setkat s Laurou a promluvit si s ní, naláká hrabě dívku do svého domu. Pak již nic nebrání záměně obou žen a realizaci jeho ďábelského plánu, jak sobě i svému příteli dopomoci k nemalému finančnímu obnosu. Když Anna zjistí, že se stala obětí podvodu, její stav se rapidně zhorší a zanedlouho nato umírá. Pro nebohou dívku je smrt ale spíše toužebně očekávaným vysvobozením z jejího utrpení. A když potom jako Laura Glydová navěky spočine vedle své jediné přítelkyně a ochránkyně, dochází tak i ke splnění jejího největšího přání.

Marian Halcombová rozhodně nepatří k hrdinkám, které se utápějí v slzách a jen pasivně vyčkávají, až za ně začne jednat někdo jiný. Je úplným protikladem své nevlastní sestry Laury, a to jak svým vzhledem, tak i povahou. V některých ohledech připomíná spíše mužské hrdiny, a to nejen svými vlastnostmi, ale částečně i svým vzhledem. „*The lady's complexion was almost swarthy, and the dark down on her upper lip was almost a moustache. She had a large, firm, masculine mouth and jaw; prominent, piercing, resolute brown eyes; and thick, coal-black hair, growing unusually low down on her forehead.*“³² Marian je silná, rozhodná a inteligentní žena. Je statečná a jen tak něčeho se nezalekne. Nemá problém vyjádřit svůj názor a s každým jedná přímo. Dokáže

³² COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 28.

být kritická, a to nejen k ostatním, ale i sama k sobě. Je velmi oddaná své nevlastní sestře, snaží se ji ochraňovat a pro její záchranu je schopna obětovat téměř vše. Vysvobodí ji z ústavu pro choromyslné, kde je Laura vězněna. Zde opět můžeme vidět Marianinu mužskou stránku, role zachránce je v gotických románech zpravidla rolí mladých hrdinů.

*„If you happen to like dark women [...] and if you have no particular prejudice in favour of size, I answer for Miss Rachel as one of the prettiest girls your eyes ever looked on.“*³³ Rachel Verinderová je půvabná osmnáctiletá dívka, poloviční sirotek, jediná dcera lady Verinderové a tudíž i dědička nemalého jmění. Jako mnoho gotických hrdinek udělá tu chybu, že přislíbí svou ruku nečestnému muži, který má zájem pouze o její peníze a kterého ke všemu ani nemiluje. Rachel není ale právě typickou gotickou hrdinkou, alespoň co se její povahy týče, a tak, když se dozví, jaký motiv ve skutečnosti Godfreye ke sňatku vede, neváhá zasnoubení zrušit. Rachel je horkokrevná, tvrdohlavá, má svůj vlastní názor a dělá si věci podle svého, vždy však u toho bere ohledy na ostatní. Rachel raději mlčky trpí a všechnu tíhu nese sama, než by se někomu svěřila s tím, co ji trápí. Svým mlčením často komplikuje život sama sobě i svému okolí. Když po zmizení drahokamu padne podezření na ni samotnou, odmítá se k celé aféře jakkoli vyjádřit, přestože na vlastní oči viděla Franklina odcházet z pokoje s kamenem v ruce. Nechce ovšem svědčit proti muži, který pro ni tolik znamená. Ve svých citech je upřímná a stálá a ani vědomí, že muž, kterého miluje, je zloděj, nezmění její city k němu. Sama sobě si však vyčítá, že svou lásku věnovala někomu, kdo si ji nezaslouží. Nic ji nemůže udělat šťastnější, než když se nakonec ukáže, že Franklin diamant neukradl, a je tedy její lásky hoden.

Nora Vanstonová žije se svými rodiči a sestrou na venkovském sídle Combe-Raven. Je to půvabná mladá dívka z dobré rodiny, která byla vždy vychovávána jako dáma a nikdy netrpěla nedostatkem. K jejímu neštěstí ji ale potká osud mnoha gotických hrdinek a Nora se ve věku dvaceti šesti let stane sirotkem. Navíc je připravena také o veškerý majetek svých rodičů, který místo ní a její sestry zdědí bratr Andrewa Vanstona Michael Vanstone. Idylický život je u konce a sestry se náhle ocitají nejen bez rodičů, ale také bez peněz a střechy

³³ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 53.

nad hlavou. Pasivní a konvenční Nora se poměrně rychle smíří se svým novým osudem a s vděčností přijímá nabídku své vychovatelky slečny Garthové, která jí i Magdaleně nabídne nový domov, a později se sama stává vychovatelkou. Přestože v rodině, kde působí, není šťastná, nechce místo opustit. Když je ale nucena k tomu, aby přerušila veškerý kontakt se svou sestrou, bez váhání se rozhodne odejít. Přestože někdy může působit poněkud chladně, Nora je velmi citlivá, je schopna hlubokých citů a spíše než na sebe myslí především na ostatní. Kvůli této své vlastnosti dokonce odmítne muže, kterého velmi miluje. George Bartrama však naštěstí jedno odmítnutí neodradí. Nora snad poprvé v životě myslí také na své štěstí a podruhé již George neodmítne. Sňatkem s mužem, kterého miluje, získá Nora zpět i majetek svého zesnulého otce, který George zdědil po svém bratranci Noelovi.

Mladší Magdalena je Nořiným pravým opakem. Je temperamentní a vášnivá a vždy musí dosáhnout svého. Její otec ji přirovnává k nezkrocené klisničce: „*[S]he's an unbroken filly. Let her caper and kick in the paddock to her heart's content. Time enough to break her to harness, when she gets a little older.*“³⁴ Magdalena se na rozdíl od své sestry se svým osudem jen tak smířit nedokáže. Velmi palčivě pociťuje nespravedlnost, jejíž obětí se ona a její sestra staly, ztráta dědictví pro ni totiž znamená zároveň i ztrátu naděje na vyhlídku sňatku s milovaným mužem. Magdalena se ale nehodlá jen tak vzdát a rozhodne se aktivně bojovat o to, co jí podle jejího názoru právem náleží. Existují ale ještě hranice, za které nechce zajít, protože ji k jejím činům motivuje především láska. Když ale Frank zruší zasnoubení, Magdalena ztratí jakékoli zábrany a je odhodlaná udělat téměř cokoli. Jediné, na co myslí, je pomsta. Využije svého mládí, krásy, hereckého nadání a v neposlední řadě pomoci kapitána Wragge, aby se stala ženou Noela Vanstona, který po smrti svého otce Michaela zdědil všechno jeho majetek a tedy i majetek Magdalenina otce. Magdalena se tak ocitá v nešťastném manželství s mužem, kterého nemiluje, na rozdíl od většiny gotických hrdinek si však tento osud sama vybrala a aktivně o něj usilovala. Když jí pak její manžel ve své poslední vůli odkáže částku, kterou ona sama stanoví, a ona tak dosáhne toho, po čem toužila, nepřinese jí to očekávané uspokojení. Ani tak silná žena, jako je Magdalena, nedokáže

³⁴ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 11.

unést tolik utrpení a sebezapření, aniž by se to na ní nějak nepodepsalo. Magdalena celou dobu balancuje nad propastí a zbývá jen malý krůček k tomu, aby se z nevinné dívky stala opravdovou gotickou tyrankou. Jsou dokonce chvíle, kdy už nemůže unést tíhu svých činů a uvažuje nad sebevraždou. Před úplným pádem ji zachrání nalezení nové lásky a Magdalena se rozhodne začít znovu s čistým štítem.

6. 3. Mladý hrdina

Úkolem mladých, statečných hrdinů v gotických románech bývá především záchrana krásné dívky v nesnázích a jejich odměnou za tento hrdinský čin bývá zpravidla získání srdce oné krásky. Walter Hartright, mladý učitel kreslení, zahoří láskou k Lauře už ve chvíli, kdy ji poprvé spatří. Ve své skromnosti a naprosté nesobeckosti si ani netroufá doufat, že by jeho city mohly být opěťované, a těší se z pouhé přítomnosti jeho milované a z jejich společně strávených chvil při výuce. Když pak Marian prozradí Walterovi, že ani on není Lauře lhostejný, ale že jejich láska se nikdy nemůže dočkat naplnění, protože její otec již přislíbil její ruku jinému, rozhodne se Walter okamžitě odjet z Limmeridge a celou situaci všem tak co nejvíce usnadnit. Opustit zbožňovanou ženu pro něho není vůbec lehké, jen vědomí, že to dělá pro její dobro, mu dodá sílu. Zapomenout na Lauru se mu ale ani s postupem času nedaří, a proto se rozhodne pro radikálnější změnu prostředí a přijme místo kreslíře v expedici, která odjíždí provádět vykopávky do Střední Ameriky. Tato nebezpečná výprava, při které se nejednou ocitne tváří v tvář smrti, Waltera nenávratně změní, zbystří jeho mysl a hlavně zatvrdí a zocelí jeho charakter. Hned po návratu na něho ale čeká další šok – zpráva o Lauřině smrti. Aby utěšil svou bolest, rozhodne se vypravit se ještě jednou do míst, kde prožíval nejšťastnější dny svého života, aby mohl pokleknout u hrobu své jediné lásky a dát jí své poslední sbohem. Jaké je jeho překvapení, když se před ním v doprovodu Marian zjeví Laura sama, sice téměř k nepoznání změněná prožitým utrpením, ale živá. Walter neváhá ani vteřinu a jako pravý rytíř se rozhodne bojovat, aby paní svého srdce navrátil to, co jí právem náleží. Po smrti Sira Glyda nebrání již nic tomu, aby se konala svatba a on tak mohl bojovat za Lauru jako za svou právoplatnou manželku. Oběma ale stále ještě

hrozí nebezpečí v osobě úskočného hraběte. Protože Walterovy úmysly vede ušlechtilý cit a své snažení nevzdá po prvním dílčím neúspěchu, jeho úsilí nakonec nezůstane bez výsledku a Laura získává zpět své jméno i postavení.

Franklin Blake je muž štíhlé postavy, středního či spíše menšího vzrůstu a svým vzhledem není nikterak výjimečný. Vyrůstal a dlouhou dobu žil v cizině, kde se naučil od všeho něco, ale nic z toho pořádně. Je náladový a poněkud lehkovážný. Utrácí více, než si může dovolit, a proto má dluhy. V jádru je to ale dobrosrdečný a přátelský člověk, příjemný společník, který je ve společnosti oblíben. „*Wherever he went, the lively, easy way of him made him welcome.*“³⁵ Někdo by mohl Franklina kvůli jeho poněkud netaktnímu a netečnému chování vůči Rosanně, která ho velmi miluje, nazvat necitelným či bezohledným. Jeho chování však pramení z prosté nevědomosti, vůči projevům Rosanniných citů je bohužel zcela slepý. Když se Franklin po dlouhé době setkává se svou sestřenicí Rachel, zamiluje se do ní a ona podle všeho jeho city opětuje. O to hlouběji Franklina raní, když se k němu Rachel, podle jeho názoru zcela bezdůvodně, začne chovat odmítavě a nepřátelsky. Zdá se, že změna Rachelina chování nějak souvisí se ztrátou vzácného drahokamu. Franklin se okamžitě aktivně zapojí do pátrání, to ji však ještě více popudí. Veškeré pokusy o usmíření jsou marné, Rachel odmítá komunikovat. Zklamaný a také trochu uražený Franklin se vydává na cesty. Když se vrací zpět, rozhodne se si s Rachel ještě jednou promluvit a konečně se dozvídá pravou příčinu změny Rachelina chování. Franklin se s obviněním z krádeže jen tak nesmíří a rozhodne se očistit svou pověst a získat zpět milovanou ženu, což se mu nakonec také podaří. Zde je vidět, že pokud mu na něčem doopravdy záleží, dokáže za to také bojovat.

Godfrey Ablewhite je vysoký, pohledný a šarmantní muž. Zpočátku působí jako člověk, který oplývá jak fyzickými, tak psychickými přednostmi v takové míře, že bychom na něm jen těžko našli nějakou chybu. Později ale zjišťujeme, že Godfrey Ablewhite žije ve skutečnosti dvojím životem.

„*The side turned up to the public view, presented the spectacle of a gentleman, possessed of considerable reputation as a speaker at charitable meetings, and endowed with administrative abilities, which he placed at the*

³⁵ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 15.

*disposal of various Benevolent Societies, mostly of the female sort. The side kept hidden from the general notice, exhibited this same gentleman in the totally different character of a man of pleasure, with a villa in the suburbs which was not taken in his own name, and with a lady in the villa, who was not taken in his own name, either.*³⁶

Když požádá o ruku svou sestřenicí Rachel, zdá se, že to dělá z čisté lásky. Skutečnost, že se nenechá odradit jejím odmítnutím, zdánlivě vypovídá o hloubce jeho citů. O nějaký čas později svou žádost opakuje a napodruhé již Rachel nabídku k sňatku přijímá. Vzápětí však jejich zasnoubení ruší, protože se dozvídá, že Godfrey zoufale potřebuje peníze a ji si chtěl vzít pouze kvůli jejímu dědictví. Godfrey toto odmítnutí přijímá s lehkostí, protože mezitím zjistil, že by Rachel stejně neměla přístup k takové částce, kterou on potřebuje, a směle se pouští do dalších pokusů o získání bohaté nevěsty. Když se v jeho rukách ocitne Měsíční kámen, Godfrey neodolá pokušení a diamant ukradne. To se mu také stane osudným a za svůj zločin zaplatí tím nejcennějším – životem. Godfreye neoplývá vlastnostmi typickými pro mladé hrdiny gotických románů, není ale ani tyranem, i když některé z vlastností typických právě pro tyrany u něho můžeme také nalézt.

Allan Armadale po smrti svého otce vyrůstá se svou matkou, ale i tu později ztrácí a stává se z něho sirotek. Allan je velkorysý a nelpí na majetku či postavení. Neváhá zaplatit lékaře pro člověka, kterého vůbec nezná, a když zdědí panství Thorpe Ambrose, s jeho převzetím nespíchá a ponechá ho jeho současným obyvatelům k dispozici do té doby, dokud budou potřebovat. „*Why shouldn't I give the ladies their two months, if the ladies want them? Let the poor things take their own time, and welcome. My rights? and my position? Oh, pooh! pooh! I'm in no hurry to be squire of the parish – it's not in my way.*“³⁷ Často však jedná zbrkle a impulzivně, aniž by dopředu přemýšlel, jaké následky jeho jednání bude mít. Svým chováním tak snadno někoho neúmyslně urazí nebo si nadělá nepřátele, přestože má jinak milou a přátelskou povahu. Je to dobrý a věrný přítel. Ve své bezprostřednosti a naivitě je velmi důvěřivý, na což také málem doplácí. Bezhlavě se zamiluje do teprve šestnáctileté Neelie

³⁶ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 264.

³⁷ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 81.

Milroyové, když se však setkává se starší a zkušenější Lydií Gwiltovou, snadno na Neelie zapomíná. Slečna Gwiltová ho chce ale získat pouze kvůli jeho majetku, což by se jí, nebýt paní Milroyové a právníka Pedgifta, pravděpodobně také podařilo. Přes zjištění, že Lydia není tou, za kterou se vydává, se Allan přenesse poměrně lehce a jeho pozornost se opět přesouvá zpět ke slečně Milroyové. Chvilku sice trvá, než mu Neelie odpustí a než společně překonají všechny překážky, které jim do cesty staví slečna Gwiltová, aby se oběma pomstila, v sázce je dokonce i Allanův život, nakonec ale vše dobře dopadne a Allan může svou vyvolenou pojmout za manželku.

Ozias Midwinter je úplným opakem svého přítele, a to jak svou povahou, tak i svým vzhledem.

„His tawny complexion, his large, bright brown eyes, and his black beard gave him something of a foreign look. His dress was a little worn, but his linen was clean. His dusky hands were wiry and nervous, and were lividly discoloured in more places than one, by the scars of old wounds. The toes of one of his feet, off which he had kicked the shoe, grasped at the chair-rail through his stocking, with the sensitive muscular action which is only seen in those who have been accustomed to go barefoot.“³⁸

To, co o Midwinterovi napovídá jeho vzhled, je zpočátku také to jediné, co o něm víme. Když se s ním setkáváme poprvé, nacházíme ho opuštěného, bez přátel, vážně nemocného. Je to záhadný mladý muž s tajemnou minulostí, o níž víme jen to, že byla s největší pravděpodobností velmi pohnutá. Později se dozvídáme, že byl po smrti svého otce vychováván svou matkou a nevlastním otcem, kteří se k němu nechovali hezky, a proto od nich již jako malý chlapec utekl a raději se sám protloukal světem. Přestože se mu nedostalo téměř žádného školního vzdělání, díky své inteligenci a díky knihám se z něho stal vzdělaný člověk. Také je ale velmi pověřčivý, a když se dozvídá, že jeho otec byl vrah, zásadně to ovlivní jeho život. Až do setkání s Allanem nepoznal Midwinter vlídné zacházení, o to více si proto váží Allanovy dobroty a o to lepším a věrnějším přítelem se mu stává. Zároveň se ale po celou dobu trápí obavami, že pro Allana není vhodným společníkem a nepřinese mu nic dobrého. Na rozdíl od svého přítele je Midwinter spíše tiché a hloubavé povahy

³⁸ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 60.

a ve svých názorech i citech je stálý. Když se zamiluje do Lydie Gwiltové, do níž je v té době zamilován i Allan, který ji chce dokonce požádat o ruku, nedá své city najevo a raději na nějaký čas odchází, aby na Lydii zapomněl. To se mu ale stejně nepodaří, a když po svém návratu zjišťuje, že mezi Lydií a Allanem vše skončilo, požádá ji o ruku. Přestože se vzájemně upřímně milují a zpočátku jsou spolu šťastni, jejich společné štěstí nemá dlouhé trvání. Jejich manželství velmi poznamená Midwinterova pověřčivost. Midwinter se zmítá mezi dvěma hlubokými city – láskou k Lydii a přátelstvím s Allanem. Od svých problémů utíká k psaní, stále více se uzavírá do sebe a svou ženu zanedbává. Poté, co Lydia spáchá sebevraždu, zůstává Midwinter nadále sám se svým jediným přítelem, Allanem.

7. Rodinné poměry a jejich vliv na utváření identity

hrdinů

Hrdinové gotických románů většinou pocházejí z rozvrácených, neúplných či nefunkčních rodin. Jinak tomu není ani v díle Wilkie Collinse. Hrdinové jeho románů často ztrácejí rodiče a stávají se sirotky. Na někom se tato ztráta podepíše více a na někom méně, většinu hrdinů by však s největší pravděpodobností potkal zcela odlišný osud, kdyby po jejich boku stála funkční a milující rodina. Často totiž zůstávají odkázaní na pomoc vzdálenějšího člena rodiny, který se ovšem v dané situaci nechová tak, jak by měl, není jim potřebnou oporou a nedokáže jim nahradit ztracené rodiče. Rodina tak neplní svou základní funkci, neposkytuje potřebný pocit bezpečí, hrdinové citově strádají a jsou sužováni pocitem nejistoty. Ocitají se tak v bezútěšné situaci, což má často za následek určitý morální pokles. Mnohdy jsou také nuceni skrývat svou pravou identitu a vydávat se za někoho, kým ve skutečnosti nejsou, nebo vést dvojitý život.

Dalším tématem, kterým se Collins ve svém díle zabývá, je osud nemanželských dětí.

7. 1. The Woman in White

Nevlastní sestry Laura a Mariana zůstaly po smrti rodičů odkázány na svého strýce. Frederick Fairlie je sobecký a zahleděný sám do sebe a nejspokojenější je, když není nikým a ničím rušen, včetně jeho neteří. Když se chystá Lauřin sňatek se sirem Percivalem, místo aby zastal místo Lauřina otce a na vše dohlédl, od veškerého jednání se distancuje. Přestože ho jeho právník varuje před podmínkami, které si baronet klade v předmanželské dohodě, pan Fairlie převezme jako Lauřin opatrovník veškerou odpovědnost na sebe a s podmínkami souhlasí. Svým souhlasem v podstatě zapříčiní veškeré Lauřiny budoucí potíže. Pokud by totiž Laura zemřela dříve než její manžel, baronet se stane dědicem dvaceti tisíc liber. Sir Percival má velké dluhy, a aby je mohl splatit, potřebuje získat Lauřiny peníze. Laura proto skončí zavřená v ústavu pro choromyslné, kde ji všichni považují za Annu Catherickovou,

a jako Laura Fairlieová je pro celý svět mrtvá. Přichází o celý svůj dosavadní život, jméno i majetek. Poté, co je Laura vysvobozena ze svého vězení, musí se společně s Marianou a Walterem skrývat a žít pod falešným jménem. S Walterovou pomocí se jí nakonec podaří získat zpět svou identitu a vydobýt si své místo v životě.

„*The idea that he was not Sir Percival Glyde at all, that he had no more claim to the baronetcy and to Blackwater Park than the poorest labourer who worked on the estate, had never once occurred to my mind.*“³⁹ Sir Percival neměl až do smrti své matky tušení, že se narodil v nemanželském svazku. Důvodem, proč se jeho rodiče nikdy nevzali, byla skutečnost, že jeho matka byla provdaná za někoho jiného, její manžel se k ní ale nechoval hezky a nakonec ji opustil. Otec Percivalovi slíbil, že se o něho postará, svůj slib však nedodržel a zemřel, aniž by sepsal poslední vůli. Protože jeho rodiče spolu vždy žili jako manželé a nikdo nevěděl, že jimi ve skutečnosti nejsou, pro Percivala nebyl problém zmocnit se otcova majetku i titulu. Později, když potřeboval oddací list svých rodičů, zfalšoval zápis v matrice, kam připsal záznam o jejich sňatku. Strach z toho, že někdo odhalí pravdu, pronásledoval sira Percivala po celý zbytek jeho života. Své tajemství úzkostlivě střežil a neváhal se zbavit kohokoli, kdo by se odhalení tohoto tajemství byť jen přiblížil, což vedlo k dalším zločinům a nakonec to způsobilo i jeho zkázu. Na úplném počátku této zkázy stála skutečnost, že byl Percival nemanželským potomkem a že ztratil své rodiče.

Závoj tajemství se vznáší také nad identitou a rodinnými poměry Anny Catherickové. Na první pohled je patrné, že vztah mezi Annou a její matkou je značně narušen. Která matka by souhlasila se zavřením své vlastní dcery do ústavu pro choromyslné a která matka by dokázala tak chladně a netečně přijmout zprávu o smrti svého jediného dítěte? Je možné, že postoj paní Catherickové vůči Anně má co do činění s Anniným otcem. Tím nebyl ani její manžel, nebyl jím však ani sir Percival, jak se někteří domnívali, ale s největší pravděpodobností jím byl pan Fairlie, Lauřin otec. Tím by se vysvětlovala i nápadná podoba Anny a Laury.

³⁹ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 493.

7. 2. The Moonstone

Po smrti svého otce žije Rachel Verinderová sama se svou matkou. Nedlouho po svých osmnáctých narozeninách se stává úplným sirotkem, když její matka umírá na následky vážné nemoci. Rachel matčina smrt velmi zasáhne a také ji změní. Dříve bývala veselá a bezstarostná, nyní je tichá a zasmušilá. Po smrti lady Verinderové se podle její poslední vůle stává Racheliným opatrovníkem její strýc Ablewhite starší. Ten se ale své pozice zřekne poté, co Rachel zruší zasnoubení s jeho synem. „*I beg to inform you, sir, that, if my son is not good enough to be Miss Verinder's husband, I cannot presume to consider his father good enough to be Miss Verinder's guardian.*“⁴⁰ Rachel zasnoubení zruší ve chvíli, kdy zjistí, že Godfrey Ablewhite není takový, za jakého se vydává. Zastání a lásku najde Rachel až u rodinného právníka a dlouholetého přítele zároveň, pana Bruffa, který ji přijme téměř jako člena své rodiny. Rachel sice ztrátou smrtí matky velmi trpí, tato ztráta ale nemá žádný destruktivní vliv na její další vývoj.

7. 3. Armadale

Po smrti svého otce vyrůstá Allan Armadale se svou matkou, nevlastním otcem a nevlastními sourozenci. Zatímco jeho sourozence zahrnují láskou, Allana rodiče týrají. Chlapec velmi strádá špatným zacházením, a proto již ve svých jedenácti letech utíká z domova. Na svém putování potkává Oziase Midwintera, který mu nabídne svou společnost i své jméno. Přesto, že je to opilec, surovec a zloděj, Allan ho přijme jako svého otce a toulá se s ním po světě. „*The life with all its hardships was a life that fitted me, and the half-bred gipsy who gave me his name, ruffian as he was, was a ruffian I liked.*“⁴¹ Po smrti Oziase Midwintera se Allan, v té době třináctiletý chlapec vystupující již pod jménem Midwinter, musí protloukat světem úplně sám a získá více zkušeností než někteří za celý život. Žije jako vagabund, vystřídá několik zaměstnání, od práce na lodi až po práci v knihkupectví či ve škole, nějaký čas stráví dokonce i zavřený ve vězení. Po dosažení plnoletosti se Midwinter dozvídá, že jeho

⁴⁰ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 314.

⁴¹ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 91.

vlastní otec byl vrah. To má za následek, že ještě více přilne ke své nové identitě a se svým dřívějším životem a se svou rodinou nechce mít vůbec nic společného. Zločin, který jeho otec spáchal, Midwintera neustále pronásleduje a také je podle jeho názoru příčinou, proč ho jeho matka a nevlastní otec tolik nenávidí. Až když Midwinter potkává svého vzdáleného bratrance a jmenovce zároveň, Allana Armadale, poznává vlídné zacházení a později také pravé přátelství a lásku.

Allan Armadale je synem muže, kterého Midwinterův otec připravil o život. Allan tedy již od útlého věku vyrůstá bez otce, sám se svou matkou. Velmi ji miluje a ona jeho také. Z obavy, aby v jeho očích neklesla, před svým milovaným synem úzkostlivě tají svůj poklesek z mládí a neustále žije v obavách, že by se o podvodu, na kterém se spolu s jeho otcem a mladičkou služebnou podílela, mohl dozvědět. Kromě jeho matky je v Allanově životě jediná blízká osoba, reverend Decimus Brock, který se stal jeho učitelem a částečně mu nahradil otce, kterého nikdy nepoznal. Allan je sice zahrnován péčí a láskou, chybí mu však přítel jeho věku. Není tedy divu, že poté, co se Allan setkává s Midwinterem, velmi si ho oblíbí, a to i přesto, že jeho matka ani reverend Brock jejich přátelství neschvalují. Obavy, které si Allanova matka o svého syna dělá, vedou k prudkému zhoršení jejího zdravotního stavu a mají za následek její smrt. Allana tato ztráta hluboce zasáhne. „*One on another the weeks passed monotonously; and Allan showed but little of the elasticity of his age and character, in bearing the affliction that had made him motherless.*“⁴² Nedlouho po smrti své matky přichází Allan i o svého rádce a přítele, reverenda Brocka. Pro Allana je sice velice obtížné vypořádat se se ztrátou svých milovaných, na jeho budoucí život to však nemá žádný větší negativní dopad. Svou zásluhu na tom má i Midwinter, který je Allanovi po celou dobu oporou.

Pro Lydii Gwiltovou měla absence funkční rodiny následky naopak přímo fatální. Lydia nikdy nepoznala své rodiče a poté, co strávila rok v péči ženy, která ji bila a týrala hladu, se jí kvůli jejím krásným vlasům ujal doktor se svou manželkou. Byl to šarlatán a podvodník, který prodával vlasovou kosmetiku, a Lydia tedy už od dětství vyrůstala mezi lidmi, kteří se živili nečestně, což způsobilo její morální pokles. Neustálé předstírání, skrývání, podvody

⁴² COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 74-75.

a dokonce i vražda, to je život, který Lydia vede a na jehož počátku stojí nezáměrně rodičů o osud vlastní dcery.

7. 4. No Name

„*Mr Vanstone's daughters are Nobody's Children; and the law leaves them helpless at their uncle's mercy.*“⁴³ Sestry Nora a Magdalena Vanstonovi vyrůstají v harmonické a funkční rodině a nemají nejmenší tušení, že jejich rodiče nejsou oddáni. Jejich život se obrací naruby poté, co při vlakové nehodě přicházejí o svého otce a nedlouho nato ztrácejí také matku, která umírá při porodu. Sestry se dozvídají, že pocházejí z nemanželského svazku, a také zjišťují, jaké následky pro ně tato skutečnost bude mít. Protože Andrew Vanstone před svou smrtí nese-psal poslední vůli, zůstávají jeho dcery odkázané na milost a nemilost svého strýce Michaela Vanstona, který jako nejbližší příbuzný Andrewa Vanstona zdědí veškerý jeho majetek. Ten se ale kvůli dávnému sporu, který měl se svým bratrem, otočí ke svým neteřím zády. Přesto, že ví, že jeho bratr chtěl své dcery nechat finančně dobře zajištěné, nabídne každé ze sester z celého dědictví částku pouhých 100 liber, které sestry odmítnou. Nora a Magdalena ztrácejí úplně vše, včetně svého jména a své identity. Zůstanou odkázány na pomoc své vychovatelky, slečny Garthové, která je miluje, jako by to byly její vlastní dcery, a nabídne jim proto nejen střechu nad hlavou, ale i veškerou podporu, které bude schopna. Starší Nora ochotně přijme nabízenou pomoc a se ztrátou rodičů se vyrovná bez větších následků. Jinak je tomu u mladší Magdaleny. Z nevinné dívky se stává pomstychtivá, zoufalá a téměř ke všemu odhodlaná žena. Opustí své blízké a soustředí se jen na pomstu. Její pokles je ale jen dočasný a Magdalena nakonec najde cestu k nápravě.

⁴³ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 109.

8. Nadpřirozeno

V gotických románech se často setkáváme s nadpřirozenými jevy. Duchové a přízraky, které mají připomínat spáchané hříchy či varovat hrdiny před nebezpečím, jež je čeká, tajemné komnaty, které dokáže otevřít jen pravý dědic, nebo ožívající předměty nejsou v gotické literatuře ničím neobvyklým. Důležitou roli hrálo nadpřirozeno především v prvních gotických románech, později nadpřirozených prvků pomalu ubývalo či docházelo k jejich racionalizaci. I když Wilkie Collins je spíše realista, i v jeho díle můžeme najít některé nadpřirozené prvky. Autor je využívá sice jen zřídka a většinou bývají racionálně vysvětleny, to však v žádném případě neubírá na jejich působivosti. „*But, as with earlier Gothic fiction, the presence of rational characters and the absence of actually supernatural events is not allowed to cheat the audience of supernatural thrills, even if these are later explained.*“⁴⁴

8. 1. The Woman in White

Setkání Waltera s ženou v bílém připomíná setkání s přízrakem. Když se Walter vrací domů od své matky a sestry, je již téměř půlnoc. Aby se trochu uklidnil a zchladil po horkém dni, zvolí nejdelší možnou cestu, která vede přes vřesoviště. Nebe je temné a bez hvězd, všude je pusto a prázdno, jen bílý měsíc tajuplně osvětluje opuštěnou krajinu. Když tu náhle Walterovi někdo zlehka položí ruku na rameno.

„*I turned on the instant, with my fingers tightening round the handle of my stick. There, in the middle of the broad bright high-road – there, as if it had that moment sprung out of the earth or dropped from the heaven – stood the figure of a solitary Woman, dressed from head to foot in white garments, her face bent in grave inquiry on mine, her hand pointing to the dark cloud over London, as I faced her.*“⁴⁵

⁴⁴ PUNTER, D. *The Literature of Terror*. London: Longman Group Limited, 1980, s. 227.

⁴⁵ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 17.

Setkání s tajemnou ženou ve Walterovi zanechá hluboký dojem, v jednu chvíli dokonce pochybuje, zda bylo toto setkání skutečné. Toto jediné setkání ho ovlivní natolik, že po ženě začne dokonce pátrat.

Malý Jacob je skálopevně přesvědčen, že viděl ducha, a své tvrzení nechce odvolat ani přesto, že je za ně ve škole potrestán a že ho dospělí přesvědčují, že žádní duchové neexistují. Jakob tvrdí, že na hřbitově spatřil ženu oděnou v bílém, která stála nad hrobem zemřelé paní Fairlieové. Podle něho to byl její duch. Nakonec se ukáže, že přízrak, který spatřil Jacob, je ona záhadná žena v bílém, se kterou se setkal Walter Hartright, Anna Cathericková. Anna je sice skutečná osoba z masa a kostí, je to ale tajemná postava, která je vytržena z reálného života a která se v průběhu románu objevuje a mizí opravdu spíše jako duch.

8. 2. The Moonstone

Měsíční kámen, podle něhož je celý román pojmenován, funguje v románu jako prostředek, který spojuje dva naprosto odlišné světy – racionální Anglii a mystickou Indii. Zatímco v Anglii, kde dominuje vědecký přístup, se snaží vše vysvětlit logicky a rozumově, Indii stále ještě ovládá víra ve stará božstva a jejich magii. Traduje se, že na vzácném drahokamu, který střeží tři bráhmani, leží prastará kletba. „*The deity predicted certain disaster to the presumptuous mortal who laid hands on the sacred gem, and to all of his house and name who received it after him. And the Brahmins caused the prophecy to be written over the gates of the shrine in letters of gold.*“⁴⁶ Střízliví Angličané tuto kletbu považují pouze za jakousi legendu, k jejíž pravdivosti se staví velmi skepticky, faktem ale je, že Rachel Verinderové, která drahokam dostane darem ke svým osmnáctým narozeninám, a její rodině přinese drahocenný kámen jen samé potíže. Franklin Blake, který Rachel její dědictví předal, později lituje, že se kamene nezbavil, dokud mohl, a celou situaci komentuje slovy: „*When I came here from London with that horrible Diamond [...] I don't believe there was a happier household in England than this. Look at the household now! Scattered, disunited – the very air of the place poisoned with mystery and*

⁴⁶ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 2.

*suspicion!*⁴⁷ Ani Godfreymu Ablewhitovi, který se kamene zmocní, nepřinese vzácný drahokam nic dobrého, za jeho krádež zaplatí Godfrey dokonce životem. Zda je kámen opravdu prokletý, nebo je to pouze lidská chtivost a chamtivost, která přináší majitelům drahokamu neštěstí, zůstává otázkou.

8. 3. Armadale

V gotické literatuře se setkáváme také s věšteckými sny. V románu *Armadale* hraje sen rovněž velmi důležitou roli. Je tento sen jedním z těch věšteckých, nebo je možné vysvětlit jej racionálně?

O snu, který se zdál Allanovi, zatímco byl spolu s Midwinterem uvězněn na palubě vraku lodi *La Grâce de Dieu*, se dozvídáme z písemného záznamu, který sepsal Midwinter. Sen začíná zjevením Allanova otce v kabině lodi zatopené vodou a pokračuje třemi vizemi. V první vizi spatří Allan krajinu a v ní postavu ženy, která je spíše pouhým stínem. Ve druhé vizi stín muže v pokoji rozbíjí sošku a poté se z pokoje vytrácí. V poslední vizi figurují žena a muž společně. Žena podává muži sklenici, ten ji pak podává Allanovi, který ztrácí vědomí poté, co sklenici přikládá ke rtům.

Pro Allana to byl pouze nepříjemný sen, na který by nejraději co nejdříve zapomněl a kterému nepřikládá žádný význam. Souhlasí s výkladem doktora Hawburyho, který jeho sen interpretuje racionálně jako reprodukci obrazů vnímaných v bdělém stavu. Na Midwintera ale tento sen silně zapůsobí. Dojem je umocněn tím, že tento sen se Allanovi zdál na té samé lodi, na níž Midwinterův otec spáchal zločin, který připravil o život Allanova otce. Midwinter věří, že se tyto vize vyplní. Podle něj má sen nadpřirozený původ a pro Allana má být varováním. Neuklidní ho ani doktorovo logické vysvětlení. Všechny vize se vyplní poté, co do Midwinterova a Allanova života vstoupí tajemná Lydie Gwiltová.

Nezáleží na tom, zda byl sen opravdu varováním seslaným Allanovým otcem, či zda bylo jeho vyplnění pouhou shodou náhod, podstatné je, že Midwinter v něj věřil. Lydie a sebe identifikoval jako ženu a muže z Allanových vizí.

⁴⁷ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 183.

„Thrice the Shadows of the Vision warned Allan in his sleep [...] and thrice those Shadows have been embodied in the aftertime by You, and by Me! You, and no other, stood in the Woman's place at the pool. I, and no other, stood in the Man's place at the window. And you and I together, when the last Vision showed the Shadows together, stand in the Man's place and the Woman's place still! For this, the miserable day dawned when you and I first met. For this, your influence drew me to you, when my better angel warned me to fly the sight of your face. There is a curse on our lives! there is a fatality in our footsteps! Allan's future depends on his separation from us at once and forever.“⁴⁸

Midwinterovy obavy, že on a Lydia budou těmi, kdo přivodí Allanovi zkázu, měly za následek, že nebyl v manželství šťasten ani on a následně ani Lydia. Ta se proto rozhodla zrealizovat svůj plán a pokusila se připravit Allana o život. Kdyby se Midwinter nenechal snem ovlivnit, jejich manželství mohlo být šťastné, Lydia by od plánu upustila a nic z toho, co se stalo, se stát nemuselo. Pouze Midwinterova pověrčivost a slepá víra v tento sen jim zabránila v tom, aby byli šťastni.

8. 4. No Name

Ani v románu *No Name* se neseťkáme s žádnými nadpřirozenými bytostmi či jevy, samotné zjevení ducha je však to jediné, co chybí k úplnému dokreslení strašidelné atmosféry neobývaného křídla domu St. Crux, kde, skryta pod rouškou noci, pátrá Magdalena po dopisu, který pravděpodobně zanechal její zemřelý manžel admirálu Bartramovi. Staré skřípající dveře, připomínající kvílení větru, studená, temná hala, osvětlená pouze pruhy měsíčního světla, pronikajícími dovnitř skrze okna, a k tomu vědomí, že zde nemá co pohledávat, to vše silně působí na Magdaleniny nervy. Když pak z haly uslyší podivný zvuk, velmi se vyděsí. Hrůza z toho, že by zůstala celou noc uvězněná sama v této neobydlené části domu, je ale větší než hrůza z toho, co mohlo tento zvuk způsobit, a proto sebere Magdalena všechnu svou odvalu a jde se do haly podívat. *„The sight that met her eyes rooted her, panic-*

⁴⁸ COLLINS, W. *Armadale*. London: Penguin Books, 2004, s. 564.

*stricken, to the spot. Close to the first of the row of windows, counting from the drawing-room, and full in the gleam of it, she saw a solitary figure. It stood motionless, rising out of the furthest strip of moonlight on the floor.*⁴⁹ Nakonec se ovšem ukáže, že postava, kterou Magdalena spatřila, není žádný duch bloudící po nocích domem, nýbrž že je to jen náměsíčný admirál, kterému starosti související s Noelovým dopisem narušují klidný spánek.

⁴⁹ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 547.

9. Gotické prostory

Původními gotickými prostory, kde se odehrávají příběhy románů hrůzy, jsou gotický zámek, hrad či klášter se svými spleťmi chodbami, tajnými dveřmi a tajemnými komnatami, které ukrývají hrůzná tajemství urozených pánů. Budovy jsou často v rozpadu a rozkladu stejně jako morální zásady ničemných aristokratů či chlípných mnichů, kteří je obývají. Tyto prostory jsou později nahrazeny starobylým domem, který však pro jeho obyvatele přestává být bezpečným útočištěm a stává se svědkem zločinů páchaných krutými tyrany. Tato převážně venkovská sídla bývají izolovaná od civilizace, obklopená panenskou přírodou. Ta je však divoká, často až nepřátelská a rozhodně není místem, kde by bylo radno hledat potřebný úkryt. Nádech tajemna umocňuje fakt, že se vše většinou odehrává pod rouškou temné noci či za bledého svitu měsíce a děsivou atmosféru těchto míst mnohdy dokreslují rozbouřené živly. Prostory, které byly typické pro gotickou literaturu, můžeme najít i v díle Wilkie Collinse.

V typicky gotickém prostředí se odehrává děj románu *The Woman in White*. „*In term of location, Collins takes the Gothic ideal of isolation and gloom and brings it to England in the lowering shape of Blackwater Park with its disused wings and dark lake, the house to which Sir Percival take his less than willing bride, and also in the setting of the earlier part of the book, Limmeridge House.*“⁵⁰ Limmeridgeský zámek se nachází u moře, okolí zámku je kopcovité, zarostlé stromy a jsou zde rašeliniště. Také Blackwater se utápí v záplavě stromů, které však dům téměř dusí a nenechají ho dýchat. Okolí domu je zanedbané a neutěšené, můžeme tu najít sešlou dřevěnou besídku a jezero s bahnitou, zapáchající vodou.

V románu *The Moonstone* je to okolí domu lady Verinderové, jež lze označit za gotické. Dům stojí u moře na yorkshirském pobřeží a v jeho blízkosti se nachází opuštěná, ošklivá zátočina, které se lidé raději vyhýbají, protože je tam strašlivý tekoucí písek. Tento Třaslavý písek, jak jej místní lidé nazývají, se

⁵⁰ PUNTER, D. *The Literature of Terror*. London: Longman Group Limited, 1980, s. 227.

stává dějištěm nejstrašlivější tragédie celého románu, svou smrt v něm dobrovolně nalezne služebná Rosanna Spearmanová.

Dalším gotickým prostorem v Collinsově díle je sídlo St. Crux v jeho románu *No Name*. I tady se setkáme s neobývanou částí domu, ve které pán domu, admirál Bartram, ukrývá své tíživé tajemství, dopis, který mu narušuje jeho jinak poklidný život a nedopřeje mu klidného spánku. Součástí panství St. Crux je také rozpadající se budova bývalého kláštera.

„At the western extremity the remains of the monastery were in a less ruinous condition than at the eastern. In certain places, where the stout old walls still stood, repairs had been made at some former time. Roofs of red tile had been laid roughly over four of the ancient cells; wooden doors had been added; and the old monastic chambers had been used as sheds to hold the multifarious lumber of St. Crux.“⁵¹

Nejdramatičtější a nejnapínavější momenty Collinsových románů se odehrávají v noci, jako například již výše zmiňované setkání Waltera se ženou v bílém či Magdalenino pátrání po dopisu v neobývané části domu St. Crux. Často jsou také doprovázeny bouřením živelů. Příkladem může být okamžik, kdy obyvatelé domu lady Verinderové pátrají po zmizelé Rosanně Spearmanové. Obloha je potažena černými mraky, proudy vody bičují zem a běsnící moře valí na pobřeží vlnu za vlnou. Jako další příklad můžeme uvést scénu, kdy Marian, ukrytá na střeše, vyslechne tajný rozhovor mezi sirem Percivalem a hrabětem Foscem, ve kterém spřádají své nekalé plány. Silně prší, což má pro Marian fatální následky v podobě nebezpečného onemocnění.

⁵¹ COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004, s. 539.

10. Napětí a tajemství v díle Wilkie Collinse

Nedílnou součástí díla Wilkie Collinse je, stejně jako u gotických románů, atmosféra napětí a tajemství. Následující kapitola se zabývá prostředky, které Collins používá, aby této atmosféry docílil.

Jedním z významných prostředků vyvolávání napětí v gotické literatuře je náznak. Tento prvek ve svém díle hojně využívá i Collins. Autor často pouze naznačuje další možný vývoj událostí a poté nás nějaký čas ponechává v nejistotě, zda se události opravdu vyvinou tak, jak bylo naznačeno, a dává tak prostor naší představivosti. Čtenář tedy tuší, že se něco stane, neví to ale jistě a toto očekávání a nejistota na něj velmi silně působí. Všudypřítomná a stálá nejistota a pocit strachu bývají mnohdy horší než samotná konfrontace s nebezpečím. „*Fear of Danger is ten thousand times more terrifying than Danger itself, when apparent to the Eyes; and we find the Burthen of Anxiety greater, by much, than the Evil which we are anxious about.*“⁵²

V Collinsových románech, stejně jako v románech gotických, se často vyskytují tajemné postavy, o jejichž minulosti nevíme téměř nic a které velmi často před svým okolím něco tají. Tyto postavy vzbuzují zvědavost, čtenář se o nich touží dozvědět více, přeje si odhalit, co skrývají. Někdy však dokonce ani samotní hrdinové nevědí, kdo jsou a odkud pocházejí. Příkladem takových tajemných postav mohou být třeba Ozias Midwinter, sir Percival Glyde či Ezra Jennings, kteří jsou pronásledováni svou minulostí, nebo Lydia Gwiltová, žena s temnou minulostí a neznámým původem.

V gotické literatuře se objevují také různé nadpřirozené bytosti. Už samotné zjevení takových bytostí je velkou záhadou, mnohdy navíc odhalují nějaké pečlivě střežené tajemství či strašlivý zločin. V Collinsově díle se sice žádní duchové neobjevují, některé postavy nám ale mohou přízraky připomínat, přestože jsou to osoby z masa a kostí. Takovou postavou je například Anna Cathericková, „*a ghostly figure pointing to the past crimes of an illegitimate aristocrat*“.⁵³ Anna byla kvůli siru Glydovi uvězněna v ústavu pro choromyslné.

⁵² COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 76.

⁵³ BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996, s. 131.

Stejný osud potkal později i Lauru Fairlieovou. Obě dívky byly připraveny o svou identitu a vlastně o celý svůj život. Staly se z nich přízraky, vyloučené z normálního života, nacházející se v nestandardní situaci, zbavené všech reálných vazeb na svůj život. I když se může zdát, že se některé věci odehrávají v nadpřirozené rovině, na rozdíl od gotické literatury stojí v Collinsových románech za vším vždy člověk. Člověk je zde iniciátorem a představuje zlo, které je reálné.

Kromě živých bytostí mnohdy hrají v gotické literatuře významnou roli i neživé předměty. Tyto předměty jsou buď samy zdrojem tajemství a nebo naopak tajemství pomáhají odhalit. Mohou usvědčit provinilce, mohou být prokleté, mohou ožít či se znenadání objevovat na různých místech. Tajemné bývají také budovy, které se stávají dějištěm gotických příběhů hrůzy. I v Collinsových románech můžeme narazit na předměty, kolem kterých se vznáší atmosféra tajemství. Příkladem může být třeba Měsíční kámen, na kterém má podle legendy ležet prastará kletba, nebo košile zamazaná od barvy, která má být prostředkem k usvědčení zloděje. Za zmínku stojí také bílé šaty Anny Catherickové. Co vede dívku k tomu, že neustále chodí oděna jen v bílé? Zde může hrát svou roli i symbolika této barvy. Bílá barva je symbolem čistoty a nevinnosti. Také je to barva duchů, a jak již bylo zmíněno, Anna je vlastně také takovým přízrakem.

Autor neprozrazuje všechny informace najednou, nýbrž nám příběh odkrývá po částech, a románům tak značně přidává na napínavosti. Jedním z prostředků, kterými toho dociluje, jsou různé písemné dokumenty. Většinou jsou to dopisy a deníky nebo jejich části, které sice často ledacos podkrývají a vysvětlují, neprozrazují ale vše a tím probouzejí čtenářovu zvědavost a dávají prostor jeho fantazii. Kromě dopisů a deníků mu k tomuto postupnému odhalování napomáhá mimo jiné i střídání vypravěčů. Každý vypravěč odhaluje pouze některé události a nabízí nám pouze jeden úhel pohledu. Postavy, které ve vyprávění pokračují, pak doplňují chybějící informace a mnohdy prezentují odlišný úhel pohledu. Stejně jako čtenářům, i hrdinům samotným často chybí zásadní informace, která je nutná k objasnění či rozřešení nějaké situace. Tato nevědomost jim znemožňuje dospět ke správnému rozhodnutí včas, příběh se tak komplikuje a stává se napínavějším.

11. Epistolární forma a její funkce

Dá se říci, že gotická literatura navázala na Richardsonův epistolární román.⁵⁴ Gotické romány nebývají sice celé psané epistolární formou, dopisy či deníky v nich ale hrají důležitou roli. Často jsou to pouhé útržky, které prozrazují jen část příběhu. Jak již bylo zmíněno, skutečnost, že čtenáři není prozrazen příběh celý, ale pouze jeho část, je jedním z významných prostředků, jak v něm vzbudit napětí. Hlavním cílem gotické literatury nebyla psychologická analýza, jak to u epistolárních románů většinou bývalo, tato forma zde byla využívána především ke zdůraznění citů. Collins se v tomto směru neodchýlil od původního záměru a epistolární formu využívá především k psychologické analýze. V tomto ohledu tedy spojuje tradice epistolárního a gotického románu.

Některé Collinsovy romány jsou celé psané epistolární formou. Dopisy, deníky a další písemné dokumenty jsou však ve větší či menší míře nedílnou součástí všech románů Wilkie Collinse, kterými se tato práce zabývá, a mají hned několik různých funkcí. Tato literární forma přidává důvěryhodnosti, poskytuje více úhlů pohledu a především pomáhá čtenáři nahlédnout do nitra postav a poodhalit tak jejich skutečný charakter. Někdy nám forma, kterou jsou díla psaná, může připomínat soudní záznam výslechů výpovědí očitých svědků nějakého zločinu. Zde byl Collins pravděpodobně ovlivněn svým právním vzděláním.

„As the Judge might once have heard it, so the Reader shall hear it now. No circumstance of importance, from the beginning to the end of the disclosure, shall be related on hearsay evidence. When the writer of these introductory lines (Walter Hartright by name) happens to be more closely connected than others with the incidents to be recorded, he will describe them in his own person. When his experience fails, he will retire from the position of narrator; and his task will be continued, from the point at which he has left it off, by other persons who can speak to the circumstances under notice from their own knowledge, just as clearly and positively as he has spoken before them.“⁵⁵

⁵⁴ Epistolární román – román psaný v dopisech.

⁵⁵ COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 3.

Román *The Woman in White* je epistolární román a skládá se z písemných záznamů událostí, které se staly. Aby bylo docíleno co největší přesnosti a pravdivosti těchto záznamů, jsou vždy psány samotnými aktéry či alespoň očitými svědky daných událostí.

Také Collinsův *The Moonstone* je epistolární román, který retrospektivně zachycuje sled skutečných událostí tak, jak se odehrály. I zde jsou zápisy pořizovány osobami, které tyto události samy prožily, nebo byly jejich očitými svědky. „*We have certain events to relate [...] and we have certain persons concerned in those events who are capable of relating them. Starting from these plain facts, the idea is that we should all write the story of the Moonstone in turn – as far as our own personal experience extends, and no farther.*“⁵⁶

Román *Armadale* není sice celý psán epistolární formou, dopisy a úryvky deníku jsou ale jeho významnou součástí. Nejdůležitější písemností v celém příběhu je dopis, v němž se Allan Armadale na smrtelné posteli přiznává svému synovi ke zločinu, který kdysi spáchal. Dalším velmi důležitým dokumentem v tomto románu je záznam snu, který se zdál Allanovi a který pak sepsal Midwinter. Tyto dva dokumenty směřují děj celé knihy. Kromě nich v románu najdeme poměrně velké množství dopisů, které si mezi sebou vyměňují hlavní i vedlejší hrdinové tohoto románu. Můžeme z nich lépe poznat jejich pravý charakter a často nám také poodhalí budoucí události. Stejnou funkci má i deník Lydie Gwiltové. Dozvídáme se z něj mnoho informací o pisatelce samotné, o její minulosti i charakteru a také jejích plánech. Díky tomu poznáváme, že není úplně zkažená, a proto ji nejen odsuzujeme za její činy, ale rovněž s ní soucítíme pro to, co si v životě vytrpěla.

Ani román *No Name* není celý epistolární, opět v něm ale hraje důležitou roli korespondence. Ta nám i zde pomáhá hlavně lépe poznat hrdiny tohoto románu a také pomáhá posouvat děj dopředu. Kniha je rozdělena do devíti scén, které jsou vyprávěny vypravěčem, kratší kapitoly mezi nimi jsou celé psané epistolární formou, jsou nazvané ‘Between the Scenes’ a kromě jedné, která obsahuje úryvky z deníku, se všechny skládají z dopisů.

⁵⁶ COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991, s. 8.

12. Závěr

Náplní této práce bylo přiblížení osobnosti a díla anglického viktoriánského prozaika Wilkie Collinse, hlavním cílem pak bylo zamyslet se nad způsobem, jakým autor ve svém díle vyvolává atmosféru napětí a tajemství. V tomto směru se práce zabývala také vlivem anglického gotického románu na jeho tvorbu. V Collinsových románech je vidět zřetelná inspirace gotickou literaturou, především pak dílem Ann Radcliffové, jedné z autorek prvních anglických gotických románů.

Wilkie Collins upadl po své smrti poněkud do zapomnění, za svého života byl ale velmi známým a oblíbeným autorem. Není se čemu divit. Ve svém díle se totiž neomezil pouze na jeden žánr, nýbrž kombinoval gotický román s románem detektivním a psychologickým, a při psaní poutavě využíval nejpřitažlivější prvky těchto oblíbených žánrů. Proto je Collins autorem, který osloví širokou literární veřejnost a jehož příběhy si najdou své příznivce mezi milovníky všech výše zmíněných žánrů.

Tajemství života a smrti, dobra a zla či tajemství lidské povahy jsou otázky, na které se lidstvo snaží najít odpověď generaci za generací. Lidé byli odjakživa přitahováni a fascinováni vším, co je tajemné a záhadné, a proto i tajemné příběhy a historky byly vždy velmi oblíbené. Mezi takové příběhy nepochybně patří i temné gotické romány, nazývané též černé romány či romány hrůzy. Také Collinsovy romány jsou plné tajemství a ve svých čtenářích neustále vzbuzují zvědavost a napětí. Všechny žánry, které Collins ve svém díle kombinuje, pracují s tajemstvím, každý z nich ale toto téma uchopuje trochu jinak. V gotických románech stojí v popředí neobvyklé, často až nevysvětlitelné události, nad kterými čtenáři, stejně jako hrdinům, zůstává rozum stát, v detektivních románech jde především o zapojení čtenáře do postupného odhalování a rozplétání různých záhad či zločinů a psychologické romány jsou hlavně sondami do tajemství hlubin lidského podvědomí.

Tak jako v gotické literatuře, i v Collinsových románech se setkáváme s různými zdánlivě nadpřirozenými událostmi, které jsou ale, stejně jako v díle Ann Radcliffové, dříve či později racionálně vysvětleny. Toto vysvětlení však u Collinse není jednorázové, ani ho není docíleno náhodným objevem, jako

tomu bývalo v prvních gotických románech. Autor vědomě a cíleně rozplétá záhadu a tajemno odhaluje postupně na základě detektivního románu pomocí tradičních vyšetřovacích postupů. I když ale detektiv vše odhalí, vysvětlením záhady tajemno nikdy zcela nevymizí, vždy zůstává, stejně jako u psychologického románu, tajemství lidské psychiky. Nikdy nemůžeme zcela pochopit motivy lidského jednání.

Collins ve svém díle uplatňuje také stejné rozložení postav jako Ann Radcliffová. V jeho románech hrají hlavní roli téměř výhradně ženské hrdinky, mužští hrdinové bývají jen vedlejšími postavami. Bezmocné, utlačované ženy bývají pronásledovány krutými, bezcitnými tyrany. Jako příklad můžeme uvést hrdinky románu *The Woman in White*, Lauru Fairlieovou a Annu Catherickovou, jejichž štěstí a dokonce i životy jsou ohrožovány zlovolnými plány sira Percivala Glyda a hraběte Fosca. Není ale pravidlem, že ženské postavy jsou vždy pouze nevinými oběťmi. Příkladem ženské záporné postavy je třeba hlavní hrdinka románu *Armada*, Lydia Gwiltová, která se na cestě za svým cílem nezastaví téměř před ničím, dokonce ani před vraždou. Postavy v Collinsových románech jsou psychologicky mistrně vykreslené. Nejsou ploché a černobílé, jak tomu bývá v gotických románech, a nelze je tak snadno rozdělit na tyrany a oběti. Právě již zmíněná Lydia Gwiltová se na první pohled může jevit jako typická gotická tyranka, když se o ní však dozvíme více, zjistíme, že i ona byla původně nevinou obětí a tyranku z ní udělal okolní svět a hlavně utrpení, které si prožila. Collinsovi tyrani a tyranky jsou často zároveň i oběťmi. Tato skutečnost je v očích čtenáře zlidštuje a umožňuje mu je nejenom odsuzovat, ale zároveň s nimi i soucítit.

Motiv zločinu, zla a násilí v lidských vztazích je důležitým prvkem v Collinsově díle. Zlo je tajemství, není vysvětlitelné a to, zda v člověku zvítězí dobro či zlo, je dáno jeho výchovou a prostředím, ve kterém vyrůstá, a také jeho životními zkušenostmi. Často to bývá absence funkční rodiny a nezájem okolí, které mají destruktivní vliv na formování osobnosti. Tímto tématem se zabývá hlavně román *No Name*, jehož hlavní hrdinka Magdalena je na začátku mladou nevinou dívkou, ale vlivem nespravedlnosti, jejíž obětí se stane, se zcela změní a dokonce to vypadá, že v ní nadobro zvítězí její temná stránka. Zlo v Collinsově díle nemá nadpřirozený původ, nýbrž je součástí člověka.

V Collinsových románech se nesetkáme ani s žádnými nadpřirozenými bytostmi a i když nám některé postavy mohou připomínat démony či přízraky z jiného světa, vždy se ukáže, že se jedná o skutečnou postavu. Collins jde v tomto směru ještě o něco dále než Radcliffová, i skutečná postava zůstává tajemná, ať se to týká její minulosti, jejího charakteru či motivů jednání.

Jak jsme si ukázali, hlavním rysem, který charakterizuje Collinsovo dílo, je atmosféra napětí a tajemství. K vytvoření této atmosféry využívá mnoho prvků, které ve svém díle uplatňovali autoři gotických románů – záhadné až nadpřirozené jevy, náznaky, vyvolávání strachu, tajemné postavy či předměty. Gotickou literaturu však přesahuje směrem k detektivnímu a psychologickému románu. Můžeme tedy říci, že Collins ve svém díle vychází z gotické literatury, její hranice však překračuje, což mu poskytuje širší prostor pro práci s tajemstvím a činí jeho romány mnohem komplexnější a zároveň čtenářsky přitažlivější a zajímavější.

13. Summary

This diploma thesis deals with English Victorian author Wilkie Collins; the main emphasis is placed especially on the way he creates an atmosphere of suspense and mystery. In this aspect, this diploma thesis focuses also on Gothic literature and its influence on Collins' work. Although he was one of the best known authors of the nineteenth century and can definitely be considered a significant author, Collins, unlike his more famous contemporaries Charles Dickens, W. M. Thackeray or Brontë sisters, is almost unknown in Czech literary context.

The diploma thesis is divided into three parts. The first part is dedicated to the personality of Wilkie Collins, his life and his work. It concentrates especially on those aspects of Collins' life which are reflected in his work and which influenced his literary career.

The second part focuses on Gothic literature. This section also deals with authors of the first English Gothic novels: Horace Walpole, Clara Reeve and Ann Radcliffe and their work. At first it is necessary to introduce the basic features of this genre. Emphasis is primarily put on those elements which Collins uses in his work.

Inspiration by Gothic literature and especially by the work of Ann Radcliffe is clearly visible in Collins' novels. As in Gothic literature, seemingly supernatural events occur in Collins' novels, but they are not caused by supernatural powers and are, as in Ann Radcliffe's work, always rationally explained. This explanation is not discovered accidentally, as in Gothic novels, the mystery is revealed consciously and gradually using traditional methods of investigation and detective work. Evil is not caused by supernatural powers either, it is caused by man and it is a part of man. Collins' characters are psychologically very well portrayed. As in Radcliffe's fiction, the main characters in Collins' novels are mostly women chased by evil tyrants. But not always are women innocent victims, cruel villainesses are also to be found in Collins' novels. There are no supernatural beings in Collins' work, and although some characters can resemble demons or phantoms from other worlds they are always real persons, and yet somehow, they remain mysterious.

The last and major part of this diploma thesis consists of the literary analyses of Collins' four best known novels – *The Woman in White*, *No Name*, *Armada* and *The Moonstone* – and concentrates especially on the means that help Collins create the atmosphere of suspense and mystery. The analyses show which Gothic elements Collins uses in his novels and how he develops and exceeds the traditional Gothic patterns. This section also deals with the heroes of Collins' novels, their lives, characters and family background. And last but not at least, this part of the diploma thesis concentrates on the epistolary form and its function.

It was already mentioned that Collins was inspired by Gothic literature. However, he transcends traditional Gothic schemes and patterns and in his work combines elements of Gothic, detective and psychological genre. People have always been fascinated by everything mysterious and that is the reason why mysterious stories have been so popular at all times. Gothic tales belong definitely among these stories and so do Collins' novels. All genres which he combines in his work deal with mystery, but each of them approaches this topic differently. In Gothic novels, unusual and unfathomable events are in the foreground. In detective novels the main point is the reader's involvement in revealing various mysteries and crimes. And psychological novels deal first of all with human subconscious mind and with the motivation behind human behaviour. Combining genres makes Collins' novel more attractive and interesting. His novels are deeply psychologically elaborate and full of suspense and mystery and are therefore highly readable and absorbing.

14. Seznam použité literatury

Primární literatura:

COLLINS, W. *Armada*. London: Penguin Books, 2004.

COLLINS, W. *No Name*. London: Penguin Books, 2004.

COLLINS, W. *The Moonstone*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1991.

COLLINS, W. *The Woman in White*. London: David Campbell Publishers Ltd., 1992.

Elektronické knihy:

RADCLIFFE, A. *A Sicilian Romance* [online]. 12. 11. 2012 [cit. 2013-07-05].
Dostupné z: <http://ebooks.adelaide.edu.au/r/radcliffe/ann/sicilian/index.html>

WALPOLE, H. *The Castle of Otranto* [online]. 17. 11. 2012 [cit. 2013-07-05].
Dostupné z: <http://ebooks.adelaide.edu.au/w/walpole/horace/otranto/index.html>

Sekundární literatura:

BENNETT, A, ROYLE, N. *Introduction to Literature, Criticism and Theory*.
Harlow: Prentice Hall Europe, 1999.

BOTTING, F. *Gothic*. London: Routledge, 1996.

HODROVÁ, D. *Román zasvěcení*. Jinočany: H&H, 1993.

PRAZ, M. *The Romantic Agony*. London: Oxford University Press, 1970.

PROCHÁZKA, M, STRÍBRNÝ, Z. a kol. *Slovník spisovatelů*. Praha: Libri, 1996.

PUNTER, D. *The Literature of Terror*. London: Longman Group Limited, 1980.

QUENNELL, P. *A History of English Literature*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1973.

RAILO, E. *The Haunted Castle*. New York: Gordon Press, 1974.

STRÍBRNÝ, Z. *Dějiny anglické literatury*. Praha: Academia, 1987.

VARMA, D. *The Gothic Flame*. New York: Russell & Russell, 1966.

Internetové zdroje:

ALLINGHAM, Philip V. Wilkie Collins (1824-89): A Brief Biography. *The Victorian Web* [online]. [cit. 2013-07-05]. Dostupné z: <http://www.victorianweb.org/authors/collins/bio.html>